

ARONAMENTUL:

Pe an . . . 28 — Cor.
Pe jumătate an 14 —
Pe 3 luni . . . 7 —
Pe o lună . . . 2-10 —

Pentru România și străinătate:

Pe an . . . 40 — franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zefnyi N-rul 1 a.

INSERȚIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
deschis co-fă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Statornicie alsaciană.

Paris, 27 Iulie.

Brutalitatea neamurilor asupra fațelor cele asuprite dovedește cel mult lipsă de inteligență și stângăcie în politică. Amenințarea arogantă a lui Wilhelm II de a transforma Alsacia-Lorena în provincie prusiană, amenințare exprimată acum câteva luni cu prilejul unui banchet dat în onoarea lui, a avut un efect cu totul opus celui pe care l-ar fi dorit Kaiserul. Și lucrul era de așteptat. Regimul de presiune, în vederea germanizării, la care sunt supuse provinciile anexate, n'a făcut decât să exalteze în alsacieni și în loreni, simțul lor național, care a izbucnit cu o îndoită putere cu prilejul serbarilor ce au avut loc în Franța la 14 Iulie curent.

Am scris, în acest ziar, vorbind de aniversarea dărîmării Bastiliei: „Dacă Francezii ar avea un neam asuprit, cu cât dor. cu câtă patimă n'ar sărbători ei această aniversare!” Mă gândisem la Alsacienii și la Loreni din imperiul german. Pentru ei, serbarea națională franceză a fost un prilej de entuziasm nespus. Niciodată poate sentimentele lor de adâncă iubire pentru Franța nu s'au manifestat cu atîtă însuflețire.

În ziua de 14 Iulie, orașele și satele alsaciene dela frontieră prezintau aspectul unei zări de emigranți. Jumătate din locuitorii erau gătiți de drum. Pe fețele, în ochii lor se observa o animație neobișnuită. Era dimineața. Vecinii se interpelau dela ferești, alții așteptau în fața caselor, și glasul lor rasuna limpede în văzduhul clar de vară. Apoi au porțit-o spre Franța în grupuri voioase, în vre-

me ce panglicile negre ale femeilor alsaciene fălăiau: ca niște aripi pe capetele lor blonde sau cărunte. Imbrăcămintea lor era aranjată în așa fel, ca să prezinte glorioasele nuanțe ale tricolorului francez.

Și au intrat în Nancy ca să sărbătorească acea zi pe pământul Franței, după ce au trecut cu mândrie pe dinaintea grănicerilor nemți, a căror expresie voind să fie disprețuitoare, s'a preschimbat fără de voia lor într'o strîmbătură de necaz.

*

La Nancy, la Belfort, la Epinal, pe toată întinderea graniței franceze, alsacienii și loreni au fost eroii zilei. La Paris, ei au manifestat ca în toți anii, mai însuflețiți poate ca ori cînd, pe vasta piață a Concordiei, în fața statuei înfățișînd orașul Strassbourg. Ca în orice împrejurare mai mare, Francezii supuși germani, au simțit necesitatea de a se amesteca timp de câteva ore în viața poporului francez din Franța. Intocmai ca Anteu, ei par a căpăta forțe noi de cîteori intră în atingere cu pământul țării pe care n'au încetat nici o clipă de a o considera ca pe adevărata lor patrie.

Cu toate aceste alsacienii și loreni își părăsesc acum mai puțin ca ori cînd locurile unde s'au născut și unde sunt îngropați strămoșii lor, pentru a emigra în Franța. Cu cât Germania se încapăținează cu mai multă brutalitate de a le impune limba și apucăturile ei, cu atît mai sistematică și mai bine organizată devine rezistența alsaciană. Astăzi, alsacienii și loreni nu-și mai dezertează căminurile unde viața le devine din zi în zi mai nesuferită, pentru a căuta în Franța libertatea de care sunt așa de setoși. Experiența i-a învățat

că nimic nu-i bucură pe Germani ca aceste exoduri. Pentru o familie de alsacieni ce emigrează, zece familii nemțești stau gata să-ia locul. Și acesta ar fi cel mai bun mijloc de a prefăce Alsacia și Lorena în adevărate provincii germane.

Nu, asupriții alsacieni nu-și mai părăsesc teritoriul lor natal, ei rezistența lor la tentațiile de germanizare ale învingătorului devine tot mai metodică, tot mai înverșunată. Și nemții scrișnesc din dinți față de acest neam încăpăținat și calm în împotrivirea lui, care continuă a vorbi franțuzește, a cugeta și a venera tot ce e francez, cu toată brutala disciplină a școalelor și a cazărnilor nemțești.

Statornicia alsaciană față de strămoșeasca tradițiune franceză e legitimă și e firească. Ea mai este și optimistă. În trecut, istoria neamurilor prezintă atîtă schimbări de împrejurări și de situațiuni! Starea popoarelor e cu neputința să rămână staționară. De cîte ori istoria nu va muta ea în viitor frontierele statelor moderne....

Mă izbește ca un fenomen, extraordinara analogie ce există între Francezii din Germania și Români din Ungaria din zilele noastre. Comparați și veți vedea.

Și unii și alții sunt de origine latină, iar asupritorii lor n'au nici cea mai mică înrudire cu gloriosul popor roman, stăpînul lumii de demult.

Francezii din Germania și Români din Ungaria au apoi o tradițiune mai veche decît aceea a opresorilor lor; de aceea conștiința lor națională este inatacabilă. Ei mai au, ca o suflare proaspătă venită din larg, spectacolul fraților lor din țările libere și indepen-

Depărtate ecouri din sufletul românesc.

Cu prilejul unui studiu al dlui Pericle Papahagi despre „Poezia instrăinării la Aromâni”.

De Ion Scurtu.

I.

Sînt o deosebită mulțămire în suflet, că pot vorbi, tocmai cetitorilor „Românului”, despre literatura populară a fraților macedoneni sau aromâni, cari au dat neamului nostru, în Ardeal și Ungaria, oameni mari ca Metropolitul Andrei Șaguna, Gojdu și Mocionești, iar prin rețeaua al optsprezecelea au cutrierat ținuturile din Ungurești pînă la Mișcolț și Budapesta, semănînd pretutindenea așezăminte negustorești și înălțînd, pe unde se putea, biserici românești. Vestitele „companii grecești” dela Brașov, Sibiu, Blaj, Budapesta etc. au fost opera hărniciei și capitalului Aromânilor; dacă astăzi de-abia se mai pomenește pe ici colo Aromâni neași în țara noastră, nu e mai puțin adevărat că urmele lor s'au păstrat în istoria vieții noastre culturale și numele lor e legat pentru vecie de propășirea neamului românesc în aceste părți.

Astăzi, bravii Aromâni poartă o luptă aprigă împotriva cutropirii elementelor străine și mai cu seamă împotriva grecismului din împărăția turcească, dar sufletul lor este verde românesc, cum a fost întotdeauna.

Acest suflet răsare, frumos și puternic, din poezia lor populară, veche și nouă, pe care un distins cărturar aromân, d. Pericle Papahagi a cercetat-o sub raportul specific al sentimentului instrăinării. D. Papahagi a expus rezultatele studiului d-sale într'o conferință la cercul literar al „Vieții nouă” din București, conferință reprodusă acum și în broșură. (Noua tipografie profesională D. C. Ionescu, București, preț un leu).

Înainte de a rezuma, pentru cetitorii „Românului”, broșura foarte interesantă a dlui Papahagi, cred că vor fi binevenite cîteva notițe cu privire la activitatea d-sale științifică și literară. Deși tânăr încă, autorul aromân a publicat o serie întregă de opere folositoare și de studii asupra limbii românești. Citez, printre cele mai importante, „Jocurile de copii”, „Materialuri din literatura populară a Aromânilor” (două mii de pagini); „Români din Meglenia”, studiu etnografic; Megleno-Români, alt studiu, în două părți: „Basme aromâne” etc. Multe din lucrările dlui Papahagi s'au tipărit sub auspiciile Academiei Române. În nemțește d-sale a publicat „Sammlung arommischer Sprichwörter” și „Parallele Ausdrücke und Redensarten im Rumänischen, Albanesischen und Neugriechischen”.

În prețiosul d-sale studiu despre poezia instrăinării, d. Papahagi scoate la iveală și documentează, prin mișcătoare pilde, — trei momente psihologice: *instrăinarea în haiducie*, de groaza și ura Turcilor prigonitori; *instrăina-*

rea de cămin, prin mutările vremelnice ale păstorilor și *despărțirea bărbatului de soție, a flăcăului de părinți și logodnică*.

Autorul constată, la începutul studiului d-sale, că instrăinarea, adică despărțirea unui membru al familiei de ceilalți, de vatra părintească, de „munții cei înalți și frumoși”, era necunoscută Aromânilor cînd trăiau totuși laolaltă, ducînd viața patriarhală, legată de ocupațiunea lor principală, păstoritul. Rar se întîmpla ca un fiu să se despărță de sânul cald și iubitor al familiei. Numai pricini puternice puteau hotărî pe părinți a-și îndemna feciorii să ia lumea în cap, să plece în

Pustia de străinătate
Care mană de fin desparte,
În străinătatea cea neagră
Care dragostele împarte.

Îndeosebi purtarea barbară a Turcilor față de creștini deschide flăcăilor calea instrăinării și potecile codrilor de haiducit. Firește că răsvrătirea voinicilor, cari își înarmează brațele ca să răsbune pe frați și părinți, este întotdeauna cântată de poezii populare aromâne. Numele haiducilor viteii zboară din gură în gură. Ei devin mândria bătrînilor, cari văd că pot închide ochii cu nădejdea mîntuirii neamului lor. Timeretul se însuflește și poartă lauda haiducilor în cântec simple, dar mișcătoare.

Numai pe părinți nu-i bucură iaptele haiducilor. Sufletul iubitor al mamei se învâie de

dente, spectacol care-i întărește și îi încurajează de a persista în neînfricoșata lor statornicie față de limba și de credințele strămoșești.

Atât Românii din Ungaria cât și Francezii din Germania au avut de suferit în ultimul timp încercări mai grele ca ori când din partea asupritorilor lor. Și într-o parte și în cealaltă loviturile brutale s'au întezit. Rezultatul? Alsacienii și ardelenii sunt azi mai strâns legați ca ori când cu frații lor din Franța și din România, într-o largă comuniune sufletească.

Doi bărbați ce s'au ridicat, nu din mijlocul neamurilor asuprite, ci din sinul fraților lor liberi, personifică în ziua de azi aspirațiunile acestor două popoare. Ei găsesc, în împrejurările grele, cuvintele de îmbărbătare prielnice de a le înălța sufletul și de a le întări răbdarea și credința.

Cătră ei se îndreptează privirile și tind speranțele. Dl Nicolae Iorga în România, dl Maurice Barrés în Franța intrupează azi cele mai curate tendințe naționaliste ale ambelor țări.

Ei știu ca nimeni altul să inspire nădejde acelora ce sufăr. Mi-aduc aminte de un discurs al dlui Maurice Barrés, adresat unui grup de Francezi din Lorena germană. El începea cu frumoasele cuvinte de mai jos, cu cari sfârșesc acest articol:

„Ce așteptați să vă spun? Cuvintele pe cari știți că le voi rosti, le cunoașteți mai dinainte.... Dar vă place să le mai auziți, după cum ne place și nouă să vi-le repetăm. Ele sunt ecoul sentimentelor noastre reciproce: a le mai spune și a le mai auzi nu însemnează doar decât a exprima sentimentele și gândirea ce sunt veșnic prezente în sufletul nostru și în mintea noastră a tuturor...” A. C.

Adunarea dela Orăștie. Citim în ziarele ungurești (!), că la Orăștie, adunarea convocată de partidul socialist a avut un succes deplin. La adunare a fost invitat și fostul deputat al cercului d. Dr. A u r e l V l a d, fiind primit cu însuflețire enormă. După oratorii socialiști români Herța și Grecu, cari au vorbit despre situația politică generală, domnul Vlad

a rostit un înflăcărat discurs, pe care ziarul „Népszava” îl rezumă în chipul următor:

A declarat, că prin prezența sa la adunare voiește să demonstre hotărârea partidului național românesc de-a lupta pentru realizarea votului universal. Sfășierile ce s'au desfășurat în sânul partidului, explică atitudinea pasivă de până acuma a partidului. Aceste sfășieri nu i-au îngăduit să ia o parte mai efectivă în politica țării. Azi însă sfășierile au dispărut și la toamnă partidul va începe lupta. Partidul național român detestă absolutismul guvernului, precum și actele de teroare nebună ale contelui Tisza. Trebuie însă, să aducem contelui Tisza recunoștință, pentru că a răsturnat constituția simulacră, pentru că a dat prilej și partidelor cetățenești să vadă că constituția de până azi e o constituție de pomană. Cu atât mai mult trebuie să luptăm de acum cu toții pentru realizarea reformei electorale cinstite, ca să putem clădi pe bazele ei noua și adevărata constituție a Ungariei viitoare.

După dnul Vlad a mai vorbit socialistul Csizsér și adunarea a adoptat o moțiune, prin care i se exprimă evreului Farkas, actualul deputat guvernamental al cercului, cea mai desăvârșită neîncredere din partea tuturor alegătorilor din cerc.

Atâta putem să aflăm din ziarele ungurești(!).....

La situație. In cercurile politice din Budapesta a făcut mare senzație știrea, că fostul ministru-președinte Wekerle a luat în mâni firele clarificării situației politice. Se afirmă, că aceasta provine din izvor autorizat și că ea este cu atât mai plausibilă, cu cât guvernul și opoziția se îndepărtează mai mult de olaltă și cu cât mai mult unul trîmbițează lupta până la extrem, iar celalalt accentuiază vecinic imposibilitatea restituirii.

De altfel în politică e liniște. Se vorbește, că în curînd ministrul președinte Lukács va trimite alegătorilor săi o scrisoare deschisă în care va clarifica întâmplările din urmă și va invita opoziția ca împreună cu el să elaboreze reforma electorală.

Se afirmă cu siguranță, că în caz dacă pacea nu se va putea realiza până în Septembrie, atunci în a doua jumătate a lunii lui Septembrie vor avea loc numai câteva ședințe formale, în cari se va face alegerea membrilor delegațiunei apoi

se va dizolva camera. *In cazul acesta alegerile parlamentare vor avea loc în luna Octombrie.*

In cercurile politice se vorbește și aceea că viitorul ministru președinte va fi contele *Iuliu Andrássy.*

Obrăznicii evrești. Un evreu nespălat din București a trimis conaționalilor săi dela „Budapesti Hirlap” o corespondență în care în jargonul obrăzniciei celei mai patente afirmă cele mai nerușinate minciuni despre acțiunea politică a Românilor din Transilvania și Ungaria. Intre altele jupânul Lausenberg dela București constată o „stagnare” în acțiunea politică a noastră, iar „cauzele” acestei „stagnări” respective tăceri numitul periclitat le găsește în faptul, că „atât Liga cât și partidul liberal din România au sîstat ajutoarele bănești cu cari acestea sprijineau acțiunea politică a Românilor transilvăneni”. Sîntem obișnuiți cu astfel de insinuații perfide și nu ne mirăm deloc că jupânul Lausenberg dela București a putut să le scrie, ne mirăm însă că „Bud. Hirlap” a dat loc corespondenței numitului jupân, cîntă vreme „B. H.” cunoaște și știe foarte bine că în timpul mai recent Români din Ungaria pe toate terencele duc lupta cea mai agită pentru apărarea lor națională în contra tendințelor de maghiarizare și asuprire ale guvernului unguresc.

Agitația Sârbilor pentru răpirea autonomiei lor bisericesti. Știrbirea autonomiei sârbești amenință să provoace complicații serioase în chestiunea Slavilor de sud. Temerea aceasta ni-am exprimat-o și noi într'unul din numerele trecute și că ea nu a fost neintemiată, ni-o vedesc evenimentele mai recente. In urma loviturii ce s'a dat bisericii sârbești din Ungaria, întreaga națiune sârbească e agitată și cere în adunări populare o intervenție energetică a diplomației sârbești. Ziarele din Belgrad aduc în fiecare zi articole vehemente în contra guvernului ungar, a comisarului regesc Cuvaj, atîcînd în același timp și pe partiarhul Lucian Bogdanovici, care s'a făcut unealta dușmanilor națiunii sârbești. Duminecă s'au ținut în orașele din Serbia vre-o 10 adunări populare în această chestiune, protestînd unanim în contra impilatelor din Ungaria și a uneltelor lor nesocotite.

Instrucții pentru asentările din ăst an. In numărul de Duminecă al Monitorului oficial au apărut instrucțiile ministrului de honvezi date în înțelegere cu ministrul comun de război asupra felului cum au să decurgă asentările în anul curent. Toate dispozițiile de până acum, cari prin noile legi militare au suferit modificări, vor fi scoase din vigoare și înlocuite prin altele noi. Asentările din Bosnia și Hertegovina se

jale, aflînd că fiul a luat drumul codrilor. Gîndul o chinuște că voinicul va fi omorît de Turci și de înduioșare mama cheamă pe cel dus și'l imploră să se lase de haiducie:

Intoarce-te, voinic, din haiducie
Căci strigăm desnădăjduite până la nebunie,
Intoarce-te, fiule al nostru,
Să'ți iei calul de căpăstru,

adecă să apuce din nou viața liniștită de căsnicie, strâns legată de păstorit.

Dar mama rareori este ascultată. Un erou al cântecelor populare exclamă:

Nu mă 'ntore, fă mamă dragă,
Căci mai mult nu se mai rabdă;
Nu mă întore să mă 'nehin la Turc,
Ci la munți am să mă duc;
Drag îmi este muntele
Mi te plimbi ca doamnele!

De cele mai multe ori, viața haiducilor se stinge în chip tragic. Amintirea eroului devine, însă, neperitoare și bocete îl vor pomeni în toate împrejurările. Mai cu seamă inima mamei îl va plînge, până va seca orice viață într'însa. Iată cum este cântat eroul cel mai nou al Românilor dela Pind, viteazul Leonida Hagi Bără, odrasla uneia din cele mai mari familii în localitatea San-Marina, eternizată de poetul Bolintineanu, Aromân și el după tată:

Doar n'ați văzut, n'ați simțit
Pe duiosul Leonida,
Flamura căpitanilor,
Nădejdea creștinilor?

Voi feciori, feciori români,
Flăcăi de Sămărina;
P'acolo unde furăți, pe unde trecuți,
N'aduceți vre-o știre despre Leonida?

— Știri n'aducem de unde furăm,
Dar aducem o scrisoare;
In scrisoare serie, anul acesta
Să nu ne îmbrăcăm în hainele noastre albe,
In hainele de sârbătoare,
Ci în haine negre să ne îmbrăcăm,
Căci pe căpitan îl loviră,
Trei gloanțe îl nimeriră,
Toate trei înveninate.

**Ah, scrum făcă-se cartea aceea
Și praf făcă-se turcimea!**

Uneori, totuși, voinicul — rugat de părinți, îndemnat de rude, dorit de logodnica sau soția lui — își calcă pe suflet și se decide să pună capăt traiului haiducesc plin de frămîntări. Cu atât mai mult, cu cât părinții, rudele și toți conșătenii sunt mereu prigoniti de autorități din pricina lui. Eroul se înfățișează autorităților, predă armele și declară solemn că lasă haiducia de veci. El e sincer. Dar stăpînirea, coruptă până'n oase, începe a-l șicana pe el și pe ai săi. Târît pe la judecăți; turburat în căminul lui, el

se vede îndemnat, pentru liniștea familiei și a soțului, să se instrăineze, să se depărteze de tot ce are mai scump pe lume, „de soție, de părinți și de mult doriții munți”.

Atunci voinicul, pus să aleagă între haiduce ori pribegia prin țări depărtate, alege pe cea din urmă, fiind sătul de vitejie și văzînd că el singur nu poate ocroti pe cei slabi și răpăstuiți din satul lui. Iată'l deci, pe domnul de odinioară al codrilor, înduioșat până la lacrimi, chemându'și soția:

Scoală, nevastă, căci am să plec,
Am să mă duc în depărtări mari;
Scoală și adă-mi cele trei arme,
Să mi le port pline și grele;
Să le descare în vînt odată,
Cele trei sate (turești) să se 'nvelească,
Draga-mi nevastă să se mähnească;
Și să le descare de două ori,
Să se sgudue satul și munții cu toți norii!

Credincioasa soție a pribegului, mai îndurerată decât satul care'l petrece o vreme, își desface frumosul piept și-l roagă, mai bine s'o ucidă, decât s'o părăsească. Iar dacă vede că trebuie să se supună neînduratei sorti, că soțul haiduc trebuie să se instrăineze, jertfindu-se pe sine și dragostea lui, nevasta nefericită spune pribegului:

Descarcă'ți, viteazule, armele odată,
Să se sgudue tot satul

vor face conform instrucțiilor speciale, valabile pentru aceste provincii.

*

Reforme in flota monarhiei. Legea de navigație a țării habsburgice, cuprinzând dispoziții învechite cari nu mai corespund cerințelor timpului va fi supusă cât de curând unei reforme radicale. Necesitatea modificărilor proiectate o reclamă imperios experiențele făcute în timpul mai nou pe terenul navigației maritime. Proiectul care prevede aceste modificări a fost elaborat în comun acord de ambele guverne, din Viena și Budapesta, și trimis spre studiere autorităților navale din Triest și Fiume. Părerile ambelor foruri competente au sosit de curând la Viena. O comisie ad hoc studiază acum aceste părerii și va stabili apoi definitiv proiectul de reformă care va fi înaintat încă la toamnă camerelor din Viena și Budapesta. O deosebită atențiune i se va da siguranței și confortului personalului de pe vapoare. Toate vapoarele comerciale vor fi provăzute cu aparatul „Mareconi”, iar vapoarele cari fac curse pe oceanul atlantic vor fi inzestrate cu două mașini așa că dacă una dintre mașini va fi din vre-o cauză neprevăzută pusă în imposibilitate de a mai funcționa, să fie imediat înlocuită prin cealaltă mașină, de rezervă. Numărul bărcilor de salvare va fi sporit la toate vapoarele mai mari.

Recitind discursurile lui Conta.

Iasi, 28 Iulie.

Puțini au prins de veste că la 21 Aprilie a. c. s'au împlinit 30 de ani dela moartea lui Vasile Conta. Și nimeni, dintre aceștia, nu s'a gândit că o dată ca aceasta ar merita să fie comemorată, printr'un act cât de modest.

Cu greu îmi vine să cred că însuși Senatul Universității ieșene — pe care Conta a cinstit-o fiind profesor de Drept Civil — va fi pornit inițiativa ridicării unui bust marelui filozof, gândindu-se și la această dată tristă.

De plecarea ta printre străini.
Descarcă-le, voinice, de două ori,
Că te desparti în zi cu nori,
Nu se știe de te mai întorci sau mori;
Cele trei sate se vor bucura;
Iubități soție se va întrista;
Duce-mi-te-vei în străinătate,
Rămânea-voi pe oțate.

Astfel de împrejurări, politice și sociale, determinau pe vremuri înstrăinarea cuiva, făcându-l să rățească, în suflet cu dorul și suspinurile după scumpa vatră pârtească. Desparte în străini, gândul și simțirea pribeagului sunt tot spre casă, chemând dealurile și munții măreți:

O, voi dealuri, o, voi munți,
In ce jale sunteți căzuți!
Ian priviți puțin la noi,
Căci ni-i dor prea mult de voi!

Privind cum vulturii se rotesc de-asupra lui, pribeagul își aduce aminte iarăși de patrie și roagă pe vulturi să străbată marea, să ajungă la doriții munți, la pădurile negre, — „de cărarea norilor până'n valea corbilor”, — ca să-i ducă salutarca codrilor celor nouă frați voinici, căzuți în lupta pentru neam și credință:

Și acolo ea smei se bătură, se luptară,
Cu păgâni, credință de căni,
Pentru Hristos ei căzură,
Dar cu flamura sus în mână.
O, voi fraților, voi junilor,
Meagă faima voastră 'n lume,
Auză Români din toate unghiurile,
Ca și după moarte să vă plângă!

(Va urma.)

În aceste timpuri, când chestiunile ușoare dela ordinea zilei — aventuri scandaloase, succese trecătoare, bandiți și crime celebre — absorb cu desăvârșire atențiunea celor mulți, să nu mi-se ia în nume de rău, dacă îndrăznesc să spun că mi-am scaldat sufletul în apele clare ale cugetării genialului Conta, recetind, cu glas tare, în singurătatea unei grădini fermecătoare, cele două discursuri de neuitat ale sale.

Atât am putut face, pentru a-mi uita de cei în mijlocul cărora trăiesc, și pentru a prăznuirii amintirea marelui filozof și bărbat politic. Iar fugitivele emoții, procurate de acele clipe, m'am încercat să le însemn cu pioasa grabă a sufletului ce-și vibrează prelung a-dâncurile sale.

Timpul, revoltător de scurt (a murit la 36 de ani, după o activitate socială numai de 7 ani...), dar mai ales sănătatea, nu i-au permis să se manifeste mult. Dacă ar fi avut mai mult răgaz și dacă o crudă boală de piept nu l-ar fi slăbit — pentru țara noastră, Conta ar fi însemnat mai mult decât o distinsă figură care face cinste trecutului ei.

Totuș, ori cât de mică și incompletă e în dimensiuni materiale opera sa filozofică, juridică, economică și politică, ea poartă pecetea, adânc imprimată, a genialității sale surprinzătoare. De aceia, cele dintâi rânduri ale sale, căzute sub ochii cuiva, înseamnă o adevărată revelație, care se traduce imediat într'o profundă afecțiune intelectuală pentru autor, din partea cetitorului cuprins de admirare.

După o cât de mică excursiune în domeniul variatei sale opere, însușirile caracteristice ale lui Conta apar limpezi înaintea ori cui: spontaneitate, claritate, profunzime și o extremă sinceritate.

Două discursuri numai — și ele înseamnă mai mult decât activitatea parlamentară a sutelor deputați de duzină, cari se aleg chiar și în mai multe legislaturi, numai pentruca să ridice două degete în sus, atunci când interesul premierului sau altui fruntaș influent o cere.

Diploma de capacitate, pe care a obținut-o cu distincțiune și mențiune onorabilă la Institutul superior de comerț din Anvers, a fost mai mult decât onorabil ilustrată prin discursul (dela 20 și 25 Noemvrie 1879) ținut în chestiunea răscumpărării căilor ferate române, care e un strălucit „compendium” de cunoștinți economice și un puternic mănunchiu de hotărâtoare soluțiuni originale.

Deși numai acei cari au trăit în critica vremii, de atunci, și și-au dat bine seama de împrejurări, l-ar putea prețui după imensa lui valoare, totuși, astăzi și multă vreme încă, discursul ținut de Conta (în zilele de 4 și 5 Septemvrie 1879) în chestiunea revizuirii articolului 7 din Constituție, va rămânea, pentru noi Români, un monument de glorie reală, cinstind familia și țara din mijlocul cărora s'a ridicat un atât de puternic apărător al drepturilor lor la viață.

Conta a desconsiderat politica întotdeauna, privindu-o — după mărturisirea unui prieten — ca principală cauză a slăbirei caracterelor. Perfect adevărat — când te raportezi la felul cum se face la noi politica.

Și a spus că nu se va amesteca niciodată în politică, în afară numai dacă ar mai reveni pe tapet chestiunea jidovească. „În acest caz, spunea el cu hotărâre, voi face pe dracu în patru ca să mă aleg undeva spre a-i combate

cu înverșunare pe susținătorii jidanilor.” Și în adevăr s'a ales. Dar după ce sforțări uriașe, pentru sănătatea lui șubredă, și în contra tuturor partidelor și a administrației, care avea în fruntea ei pe un „specialist”, trimis anume din București pentru a-i combate candidatura!... L-a ales acelaș oraș, al gesturilor nobile, în momente critice: Iașul.

S'a luptat ca un crou — înconjurat de puțini prietini, dar și de mulțimea cetățenilor conștienți — până să se aleagă. Iar după ce s'a ales, a respins cu indignare rotunda sumă de 70,000 de galbeni (aproape 800,000 de lei!...), pe cari i-a oferit-o o deputațiune a jidanilor, numai ca să nu vorbească în cameră, în chestiunea revizuirii articolului 7... Vedea ei cu cine au a face.

Dar discursul! Ar fi un act lipsit de pietate și prețuire sinceră, dacăș încerca să-i fac un rezumat cât de măiestrit. Acel memorabil discurs — tradus, imediat ce a fost rostit, și trimis marilor puteri de cătră legațiunile respective — e o capo d'operă de orățiune, sincer avânt, profundă convingere — învăluite în strălucitoarea haină a celor mai raționale teorii științifice și neștrămutate argumente.

După ce l-am cctit, am închis ochii și mi-am închipuit un singur moment că marele filozof antisemit Conta nu l-ar fi rostit... Am tresărit, înfiorat pân' în adâncul sufletului.

Ar fi fost un dezastru pentru noi să nu fi existat Conta!

Șt. P. Moldovanu.

Dr. Oscar Jászi

despre formarea statelor naționale și chestia naționalităților.

— O recenzlune. —

(Continuare).

De Dr. Casiu Maniu.

Am terminat recenzlunea părții a doua și acum avem puțința ca să ne formăm o părere justă depre obiectivitatea cu care adâncește Dr. Jászi funcțiunea ideii naționale în istoria de peste trei mii de ani, a neamurilor celor de frunte. Pare că Dr. Jászi anume și-a propus să dovedească, că nu există idee civilizatoare, culturală și de ordine de stat, rodnică, care să nu fi emanat din ideea națională. Minunată putere este o idee când ea poate exprima atât cele mai elementare cât și cele mai înalte exigențe ale omului și când marele ei înțeles și cuprinsul ei infinit, atât în timp cât și în spațiu, pătrunde gândirea unui neam ridicându'l din mizerie din nepăsare, din trândăvie și din lașitate la înțelegerea și intruchiparea voinței, dragostei victii naționale, pentru frumșeta, adevărul și binecuvântările ideii naționale.

Națiunea Romană-franceză e idealul fiecărui popor. Dr. Jászi dovedește, că aceste două neamuri s'au avântat prin focul ideii naționale, ce la început înconștient, mai târziu tot mai conștient i-a determinat spre iubirea de neam, spre apărarea eroică a patriei, spre cultul limbii, literaturii artelor, adecă spre desăvârșirea proprie spirituală, ale cărei farmece descoperite au fost de provedință acestor glorioase neamuri mai întâi.

Partea a treia este continuarea firului din partea întâi și a doua sub titlul de: „Chestia naționalităților în înțeles propriu și problema asi-milațiunei”.

În partea aceasta ni se spune că azi în veacul al XX-lea ideea națională se manifestă la neamurile robite politicește.

Mulți vor presupune despre acest scriitor maghiar că năzuințele naționale ale popoarelor robite îl vor fi interesat numai ca mișcări muzee de curiosități, demodate. Cazul este chiar

contrar. Măsurată odată imensa adâncime a concepțiunii naționale politice în capitolele premergătoare ale acestui op curat științific, autorul nu se îndestulește cu inventarul simplu al luptelor naționalităților robite, ci în tot locul stăruie pe lângă firul ce conduce la descoperirea cauzelor celor adevărate și ale cumpânirei puterilor acelor factori, din ciocnirea cărora se naște lupta cea mare națională între popoarele libere, și cele robite lor.

În tot locul definițiile sale sunt limpezi și precise. De ex. despre chestia naționalităților ca chestie de luptă, zice, că El se ocupă aici cu fenomenele ce sunt produsul luptei de apărare de sine a unor mase compacte naționale, contra stăruințelor de a fi absorbite prin alt neam, și cari mase s'au trezit la conștiința individualității lor naționale și cari în urma trecutului lor istoric ori prin factorii puterilor mai actuale, stau izolate pe harta Europei etnografice, despărțite eventual de naționalitățile înrudite, prin piedeci geografice ori prin vis major politic.

Continuă zicând: pe când trecutul îndepărtat n'a cunoscut lupte de ale naționalităților în înțeles modern, în evul nou nu cunoaștem o altă formă a contactului între naționalitățile ce se găsește în același stat decât războiul; un șir complet de luptă culturală politică, economică și adesea cu armele pentru a asimila deoparte iar de alta parte tot aceeași luptă pentru neatarnare. Din punctele cele mai apusene ale Europei până la cele mai în spre răsărit, dela cele mai de sud până la cele mai spre miază noapte, abia găsim țară unde chestia naționalităților să nu și ridice fruntea. Și a fost zădarnică toată argumentațiunea celor mai buni și celor mai culti, că războaiele naționalităților sunt păgubitoare, neumane și stupide, războiul continuă cu puteri nici odată frânte. Se vede că și aici stăm față în față cu un fenomen al naturii ce face de minciună ori ce utopie raționalistă. Fiindcă oamenii numai acelea lucruri le știu penetra și accepta ce cad în raza rezultantei factorilor puterii — în toate vremurile. Humanitatea și rațiunea sănătoasă au capitulat până azi totdeauna în istorie când a trebuit să deie piept cu factorii puterii. Așa stăm și cu chestia naționalităților. Pe lângă puterile actuale ale dezvoltării problemei naționalităților este singur una: *războiul*. Dr. Jászai zice, că numai două state, Svițera și Belgia sunt excepțiuni. *Accentuiază că în aceste două state, adevărata și completa egalitate politică a rezolvit chestia naționalităților înainte de ce ar fi devenit conștientă.*

Alt undeva în tot locul felul contactului între naționalități este războiul. Acest război stăruiește accente de compasiune și de indignare, puternică și adâncă. Autorul se înalță deasupra subiectului său în sferile superioare ale firi când esclamă: O, ce privesc monstruoasă pentru ori cine privește cu ochi raționali mersul lumii acesteia! Căci oare ce poate fi mai stupid mai neomenesc, mai puțin economic decât aceea, că puternica Germania, Anglia și Rusia sunt în stare a și prăda puterile lor economice și politice pe așa un lucru ingrat și bagatel cum este asimilarea neamurilor ce sunt în minoritate dispartentă față de ele! Sume de bani și energii politice enorme s'au scurs fără izbândă și fără profit prin butoiul fără fund al chestiei naționalităților. Sacrificii de acest fel făcute cu mintea la loc și în bună direcțiune ar fi ridicat nivelul cultural al acelor neamuri în mod uriaș. Novicow pe cale matematică dovedește de repetite ori îngrozitorul efect prădător de bani și de cultură a luptei contra naționalităților. Și cu toate acestea dezvoltarea istorică a luptei statornice contra politiceii oamenilor cuminte.

Iar acolo unde s'au arătat simptome de îmbunătățire, nu cumiștenia arată spor ci o generație nouă a luptat sub sila noilor factori de putere. În locul Angliei feudale, Anglia capitalistă, industrială a luat în mână chestia aceasta, — în locul Austriei ce aspira la unitatea germană a venit Austria alungată din Bundul german și acum face politica naționalităților.

Dr. Jászai constată că războiul naționalităților este în apunere la Apusul Europei, — în Europa de mijloc ea este problema cardinală — politică, în Balcani a degenerat în războire de exterminare sângeroasă, — iar în Rusia acum este în stadiul trezirii... Chestia naționalităților în Europa are două poluri: stat național, unitar, mare, — lupte sângeroase ale bandelor triburilor.

În astfel de împrejurări chestia naționalităților în faza ei ultimă este problema asimilațiunii: adecă întrebare că între ce împrejurări se amestecă, se furnizează și în cari împrejurări se rump de cătră olaltă elementele naționalităților? Ce factori lucră în direcția războiului naționalităților, și cari în direcția păcii lor.

Să luăm aminte acum că în cari elemente ale simțirii găsește Dr. Jászai originea sentimentului național. El zice că evident, la formarea sentimentului național conlucra puterile cari au dat naștere dorului de a se concentra în stat unitar naționalitățile stăpânitoare. Va să zică trezirea la conștiința limbii și a culturii proprii naționale prin afirmarea deplină a principiului democratic și al libertății conștiinței masselor de iobagi emancipați în urma puterilor și străduințelor cuprinse sub numirea colectivă de naționale, în urma necesităților egalității de drept și ale comerțului liber s'au trezit din somnul lor milenar dobitoicesc la conștiința, că pentru dănsese dezvoltarea limbii este identic cu putința înaintării și a fericirii.

Prin urmare este adevărat că aceasta stăruință a dezvoltării culturilor naționalităților nu este un naționalism nematur ci o stăruință vitală fără de care un popor nu poate trăi în mod statornic. Acesta este substratul comun și esențial al ori cărei chestii de a naționalităților.

Chestiunea studențească.

Reflexiuni pe urma conferenței dlui Dr. Horia Petra-Petrescu.

II.

(Continuare).

Dându-se seama de împrejurările între cari trăim, cari reclamă exploatarea ori cărei forțe, ori cărei element, ce poate numai duce și conlucra la propășire, cine poate denega imperiositatea unei organizări a studenților români? Și oare nu e în drept poporul, din sânul căruia ne-am ridicat să aștepte dela noi rezultate frumoase pe urma organizării noastre? Iată un punct, în care, după o mică deviație convin iarăși în păreri cu dl H. P. P.

Cine are vremea, entuzismul cald și tineresc, vigoarea, cutezanța mai mare de a se pune în serviciul unei idei sau a se lupta pentru atingerea unui ideal, dacă nu tocmai studențimea, vârstarele tinere și pline de sevă a poporului românesc? O tinerime bine organizată, disciplinată, conștie de puterea și menirea ei, ar fi în stare să alunge mulți nori, cari întunecă viitorul nostru.

Să trecem la discuția în merit, a propunerii dlui Dr. H. P. P.

Mă văd silit să deschid o paranteză. Regret, că nici nu am putut lua parte la congresul din Iași (1909) din cauze neatarnătoare de voința mea, nici nu am la îndemână isvoarele din cari mi-ași putea forma o judecată, că ce s'a discutat și până unde s'a ajuns. În consecință rog să mi-se ierte, dacă inconștient mă voi folosi poate de vre-o idee străină, fără indicarea isvorului. În preajma congresului amintit, la o sedință a „României June” s'a discutat temele, pe cari ar fi posibilă organizația tinerimii noastre academice. Oferindu-mi-se onoarea de delegat oficial, aveam un program amănunțit, pe care azi nu-l mai am la îndemână, dar voi încerca să-l reconstruiesc măcar în parte.

Modalitățile, cari privesc organizația, formeză după părerea mea, nodul gordian, dela a cărui felu fericit de deslegare atârna în bună parte succesul luptei noastre în viitor. Am respectat conferența dlui H. P. P. căutând după „planul” și „programul” pe care d-sa ni-l recomandă călduros să-l înscriem pe stindardul organizației și durere nu l'am aflat. Să ne luăm strict după nemți sau după sași, sau să facem o combinație din programele acestor două studențimi? Cari puncte trebuiesc acceptate, cari omise? Cari sunt punctele nouă, ce nu le au nici nemții, nici sașii, dar ar trebui să le avem noi? La aceste întrebări răspuns nu avem.

Asupra importanței congreselor studențești și-a editării unei reviste nu încerc să insist. Ea este atât de evidentă, de-ar fi păcat să pier-

dem o vorbă. Că hotărârile congresului studențesc nu au avut un resunet durabil, este a se căuta chiar în împrejurarea, că nu s'a păsit la editarea revistei, care să țină în contact tinerimea din diferitele centre, să promoveze schimbul de idei, să dea îndemnuri și îndrumări nouă. Este firesc, că studențimea după congres împărțindu-se să-și uite de însufletire, de făgăduiele sfinte etc. și să-și vadă de treburi. Tinerimea izolată, fără legături, ce și putea să facă altceva? Era minune, dacă făcea altfel.

În general dela o organizație, cu sorti de izbândă să cer multe. Chiar cu risicul de-a fi banal țin să accentuez următoarele: Fiecare societate studențească, cu rang academic, e datoare să intre în organizație, din ori ce țară locuită de români, sau străinătate ar fi ea.

E datoare a trimite cel puțin 1—2 delegați oficiali la congres, constituind acești delegați împreună un comitet, de-a cărui hotărâri și norme stabilite ori ce student, membru a unei societăți surori, trebuie să țină seama în activitatea sa. Pentru împlinirea acestor condiții elementare ar fi bine de pe acum să se lucre la anlanarea conflictelor vechi și noi dintre diferite societăți, cari nu cred să nu existe. Fără armonie nu să poate săvârși o muncă rodnică.

Mai însemnată pentru propășirea neamului țin activitatea de peste vară a tinerimii, când contactul dintre popor și tinerime este imediat. Activitatea desfășurată în decursul anului universitar de diferitele corporații studențești nu se poate revărsa asupra poporului, decât poate în formă de prelegeri populare, publicate în anumite foi săptămânale. Anul școlar poate fi întrebunțat pentru dezvoltarea unei munci intensive și multilaterale în sânul cercurilor studențești, făcându-și reciproc educație, comunicându-și diferitele centre studențești rapoarte despre activitatea lor s. a. m. d.

Fără îndoială mijlocul cel mai potrivit pentru a ținea viu interesul studențimii asupra problemelor ei, asupra datorințelor ei, ar fi o revistă. Ea ar fi solul care ar duce cuvântul din centru în centru.

Numai o înfimă minoritate va privi în menirea acestei reviste „un fel de emulație între pregătirea spănacului literar” — ambiție compatibilă cu liceanii de a V și VI clasă, cari foarte des să cred inspirați înhătând muza de plele, — majoritatea covârșitoare a tinerimii noastre academice însă e de părerea dlui Dr. H. P. Petrescu, că „avem nevoie de altă revistă, care să ne deschidă orizonturi nouă, sau să le lărgască pe cele existente”.

Dar nu pot fi de convingerea, după cum cred, că nu e nici d-sa, că la lărgirea orizonturilor ar contribui în vre-o formă directă răspunsul favorabil a celor 19 întrebări relative la „cafea, rufe, stipendii etc.” citate după foi studențești germane și recomandate nouă drept model. Da, sunt și ele importante, dar de-o înportanță de-a doua mână. Ele nu au de-a face cu sufletul unei mișcări atât de nobile.

Fără să am pretenția de-a da ceva complet ori a face o propunere concretă, pentru care a-și stăruie să rămână neschimbată, mă voi încerca să trag câteva conture, cari ar fi capabile să ne usureze nizuințele noastre de organizare.

Relativ la activitatea de peste vară:

1. Tinerimea academică atât din Regat, cât și din Țările de sub oblăduiri străine să se împartă după districte pe cursul ferilor. Ea să se recruteze din membrii diferitelor societăți surori, cari locuiesc pe același ținut. Au voie să se constituie și să-și împărtășcă rolurile după plac. Despre activitatea lor să se înainteze raport congresului studențesc, ce să va ținea la sfârșitul ferilor (din an în an, sau la doi ani).

2. Să se țină conferențe, prelegeri etc. de-a interes oare care pentru popor, de cătră studenți, cari sunt acasă în domeniul respectiv prin însași cariera, ce și-au ales-o. Prelegeri de pildă din istoria națională, literatura populară, din sfera drepturilor, despre igienă, despre științele naturale etc. Mai ales să fie preterite prelegeri, cari să facă propagandă pentru înflorirea unei economii naționale: agronomie, comerț, industrie. Să explice însemnătatea societăților de valorizare a produselor brute, a prelucrării lor, apoi însemnătatea reuniun-

lor de muzică, de înmormântare, a cercurilor de lectură. Să se stăruiască asupra păstrării și dezvoltării naționale a portului, locurilor, datinilor, limbei etc. Să se țină cont în alegerea și tratarea subiectelor întâi de nevoile și împrejurările locale și numai în al doilea rând de normele stabilite de congres.

3. Pentru aceste comitate improvizate din an în an să fie neîmpedecate în activitatea lor să se ceară permisiunea unei atașări la societăți cu caracter pur cultural, recunoscute de stat, ca sub egida lor să-și poată da obolul la promovarea nizuintelor noastre românești.

Las să urmeze câteva observări generale relativ la editarea, cuprinsul și îngrijirea înființându-și reviste.

a) cuprinsul, parte după datele adunate de dr. H. P. Petrescu, parte după părerea mea proprie:

1. Discuții principiale, cari urmăresc înlesnirea muncii studentului român în rolul de luminător al poporului.

2. Rapoarte despre activitatea de peste vară.

3. Rubrica specială pentru chestiuni privitoare la economia națională.

4. Rapoarte despre activitatea literară, socială, date, și îmbunătățiri mai însemnate din administrație, a diferitelor societăți surori. (Activitate în decursul anului).

5. Informații despre organizația și activitatea stud. altor neamuri, întru cât ele pentru noi pot avea vre-un interes.

6. Eventual supliment literar și științific respectiv o cronică literară și științifică.

7. Date și informații privitoare la cariere, informații despre condițiile de trai în diferite orașe, unde se află universități.

8. Proiecte de studii, organizare de excursii.

9. Propagandă pentru înființarea de căminuri studențești, distribuție de ajutoare, anunțuri pentru ore private, posturi, etc.

b) revista să apară de două ori pe lună:

c) sediul să fie București sau Iași, fiindcă în aceste două orașe se află universitate românească:

d) Șefredactori să fie doi profesori tineri, domiciliați în orașul respectiv. Comitetul redacțional să fie compus din membrii cei mai activi și destoinici ai societăților surori. Pe cât se poate să se țină seama de principiul, ca fiecare facultate, și ori ce ram de știință (și afară de universitate, ca agronomie, comerț etc.) să fie reprezentate într-o proporție dreaptă. Colaboratori pot fi totuși bărbății însemnați, aderenți ai chestiunii studențești, precum și ori care studiază la institute cu rang academic, din România liberă sau străinătate.

e) pretul abonamentului să nu treacă peste 6 lei anual. Fiecare membru al unei societăți surori să fie deobligat a o abona. Pentru reduceri sau expediții gratuite comitetele societăților surori să dea atestate despre starea și purtarea respectivelor. Cealaltă vor umbla ceva mai rar în caienele și vor fuma etc. mai puțin.

Aceste observări formează după mine cadrele generale privitoare la organizația studenților române. Ele vor putea fi modificate, strâmtate sau lărgite după cum va cere trebuința. O discuție nu ar strica. (Dacă mi-se va da posibilitatea să iau parte la congresul studențesc din acest an, voi milita împreună cu actualul președinte, d. Marmeline, — să înțeleagă pe lângă corecturile necesare, — ca punctul men de vedere, să-l validăm ca punct de vedere a societății „România Jună”.

*

Preocuparea principală, ce nu ne este ierată un moment s-o scăpăm din vedere, va rămâne tendința noastră de-a fi membrii folositori ai neamului românesc, să conlucrăm din răspuneri la promovarea intereselor lui naționale.

(Să înțelege, că întreaga noastră activitate în acest sens privește numai vremea liberă a unui student, de care dispune îndeajuns, vorbind numai adevărul curat).

Prin muncă sistematică și fără preget, prin dragoste frățească și de neam, prin energie și voință neînfrântă am putea da dovezi că suntem un element de progres, că putem fi folositori încă „de pe băncile universității”.

Acest pas al nostru ne-ar oțeli puterile, ne-ar deda mintea și inima cu rezolvirea celor mai grele probleme de viață a neamului, s'ar crește generații cari fără frică și sovăire, atunci când ar trebui să părăsească băncile universității, s'ar arunca în lupta pentru existență, în lupta pentru desăvârșirea culturii poporului românesc.

Când noi ne vom cunoaște și împlini chemarea, când vom înțelege glasul vremii, atunci vom merita titlul de „floarea” neamului.

O singură condiție trebuie s'o împlinim, ca să „ne vedem visul cu ochii”, anume: de-a trece de la cuvinte la fapte.

Doctorand Iuliu Crișan.

— Sfârșit. —

Academia Română.

Concursuri pentru premii.

1912.

(Continuare).

III. Premiile secțiunii științifice.

17. *Premiul Lazăr*, de 5000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1913, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Starea țăranului român din punct de vedere antropologic, biologic și patologic. — (Deciz. 3 Aprilie 1908).

Lucrarea va fi întocmită după următorul program:

1. Să se arate, cu cercetări personale, antropometria țăranului român, luându-se în seamă mai ales dimensiunile craniului, toracelui și statură, avându-se în vedere sexul și etatea.

2. Să se studieze vigoarea lui, în diferitele faze ale vieții: la munca câmpului, ca lucrător în fabrici și în armată, precum și aptitudinile și inteligența lui.

3. Din punctul de vedere patologic să se arate cari sunt boalele principale cari minează vitalitatea țăranului român, modul cum aceste boale influențează descendența lui și neamul românesc în general; se va insista asupra cauzelor acestor boale și în special asupra factorului social în producțiunea lor. Incercări de profilaxie socială.

4. Studiu comparativ asupra natalității și mortalității străinilor și a Românilor în orașe, indicându-se mijloace de a face să predomine elementul indigen.

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 31 Decembrie 1912.

18. *Premiul Neuschotz*, de 2000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1913, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Cromatică poporului român, adică: modul de a vopsi (boi) țesăturile de lână, mătase, bumbac, etc., precum și pieile, lennțele, casele, ouăle de Paști, sulimanurile sau substantele alimentare. (Deciz. 3 Aprilie 1908).

Candidatul va trebui să indice cu exactitate:

1. Materiile prime ce se întrebuințează, fie ele de natură animală, vegetală, minerală sau comercială (chimică). La toate acestea va indica exact: numele în localitățile unde se uzitează, numele științific și comercial, modul lor de procurare și păstrare sau proveniență.

2. Modul cum aceste substanțe sunt pregătite, lucrate, dospite, amestecate și întrebuințate, indicându-se și fixatorul — mordantul — cu precizie ca la Nr. 1, când este cazul.

3. Va indica numirea românească din diferite localități pentru toate fețele — colorile și nuanțele — ce se pot opținea.

4. Va descrie orice aparate sau instrumente, întrebuințate în acest scop.

5. Va anexa la studiul său pe cât mai multe mostre — eşantioane — de materii prime, din acestea prelucrate, pentru vopsire, și de fire sau substanțe diferite vopsite.

6. Va da părerea sa, în ce privește ceea ce trebuie făcut, pentru ca, pe viitor, să se asigure păstrarea celor mai bune mijloace de vopsire din cele cunoscute în prezent, precum și ceea ce trebuie făcut spre a procura materii colorante durabile, sau lănuiri vopsite gata, sătențelor noastre.

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 31 Decembrie 1912.

19. *Premiul Năsturel*, de 5000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1914, celei mai bune lucrări scrise în limba română cuprinzând:

Studiul țânțarilor din România, ca propagatori ai malariei, și cercetarea mijloacelor practice pentru stingerea acestei boale. — (Deciz. 23 Maiu 1909).

Autorii se vor conduce după următorul program:

1. Un studiu amănunțit asupra țânțarilor, cari la noi transmit malariala, examinându-se anume și locurile unde ei se găesc, când și unde depun ouăle, perioadele dezvoltării lor, când încep să sboare și să înțepe.

2. Studiu asupra întinderii malariei și a diferitelor forme ale boalei în toată țara, pe baza examinării sângelui.

3. Malaria la copii în raport cu boala la adulți și cu rezistența împotriva boalei.

4. Un studiu critic asupra metodelor întrebuințate în diferite țări pentru combaterea malariei, în vederea celor cari vor trebui aplicate la noi.

5. Studiu amănunțit, pe baza experiențelor personale, al unor localități din cele mai bătute, al măsurilor luate și al rezultatului obținut în combaterea boalei.

6. Un plan practic și dezvoltat în mod amănunțit pentru stărpirea boalei în România în orașe și la țară.

7. Lucrarea va fi însoțită de fotografii și aparate macroscopice și microscopice originale ale țânțarilor din țară, precum și ale paraziților malariei din interiorul țânțarilor și din sânge.

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 31 Decembrie 1913.

20. *Premiul Adamachi*, de 5000 Lei (*divizibil*), se va da, în sesiunea generală din anul 1915, celei mai bune lucrări scrise în limba română cuprinzând:

Studiul chimic al lignitelor indigene și aplicațiunile lor în industrie. — (Deciz. 20 Maiu 1910).

Autorii se vor conduce după următorul program:

Se va face studiu fizic și chimic al lignitului din cel puțin 10 localități principale din țară. Va trebui neapărat, ca unul din aceste lignite să fie din jud. Dâmbovița, altul din Prahova și al treilea din jud. Bacău.

Din punctul de vedere tehnic, se vor studia produsele obținute prin calcinarea în vase închise pentru distilațiunea uscată a cel puțin 5 varietăți din lignitele analizate.

Se va studia reziduu din retortă și aplicațiunile sale, precum și produsele distilațiunii, fie ele gazoase, lichide sau solide, precum și importanța lor industrială.

Pentru părțile lor fenolice se va cerceta utila lor întrebuințare pentru conservarea lennelor prin injectare.

Cu aceleași 5 varietăți de lignit se va căuta

Turnătorie de fer și fabrică de mașini societ. pe acții în

Oradea-Mare (Nagyvárad) Óssi-tér.

Fabrică de mașini agricole, de pluguri și de șinuri pentru căi ferate înguste; construcții de fer, lucrări de comunicație, atelier pentru reparaturi, birou tehnic. — TELEFON n-rul 340.

a se face brichete, putând pentru aceasta a le amesteca între ele, sau cu anumite porțiuni de antracită, de păcuri groase, de cărbuni rezultând dela distilațiunea uscată a lignitelor cu smoalele rezultând dela aceeași distilațiune, sau cu alte substanțe ce se vor găsi necesare.

Se va căuta, de asemenea, a se incorpora în aceste brichete, și mai ales în acele destinate încălzirii casnice, răzătură de lemne, sau măcinătură de știuleți, sau de coceni de porumb, ori paie de cereale.

Brichetele obținute vor fi analizate și se va arăta câtă apă conțin, câtă cenușă, cât sulf și care va fi puterea lor calorifică.

Pe cât posibil, concurentul va indica și sobele cele mai practice pentru arderea lor, evitându-se — pe cât se poate — tuciul, sau, dacă nu vor fi posibile sobele de teracotă sau cărămidă, se vor indica sobele de tuciu, căptușite cu cărămizi.

Concurentul va indica, cu oarecare precizie, și prețul tonei brichetelor obținute.

Terminul prezentării manuscrisurilor este până la **31 Decembrie 1914.**

21. Premiul Lazăr, de 5000 Lei, se va da, în sesiunea generală din **1915**, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Politica agrară a României și înrăurirea ce ea a avut asupra stării economice și sociale a populațiunii rurale. — (Deciz. 20 Maiu 1910).

Lucrarea va cuprinde:

Expunerea pe scurt a stării țăranilor înainte de **1742.**

Legiturile făcute în chestiunea țărănească dela Constantin Mavrocordat și până la Regulamentul Organic.

Regulamentul Organic în Moldova și în Țara Românească.

Legiturile regulamentare făcute în Moldova și în Țara-Românească dela **1834** până la **1847.**

Măsurile luate de Guvernul provizoriu și de Locotenentul Domnesc în **1848.**

Legiturile lui Grigorie Ghica și ale lui Barbu Știrbei.

Chestiunea țărănească dela **1856** până la **1864.**

Legea rurală din **1864** și improprietării ulterioare făcute în virtutea aceleiași legi;

Aplicarea și efectele legii rurale.

Studiu comparativ între legea rurală din **1864** din România și legile de improprietare din Ungaria, Bucovina și Rusia;

Legi de temelii agricole;

Legi de vânzare în loturi a bunurilor Statului;

Instituții de credit țărănești; credit agricol, bănci populare;

Legea obștiilor sătești;

Răscala țăranilor din **1907;**

Ancheta agrară;

Legile cu caracter agrar din **1907** și **1908;**

Aplicarea și efectele acestor legi.

Terminul prezentării manuscrisurilor este până la **31 Decembrie 1914.**

22. Premiul Lazăr, de 5000 Lei, se va da, în sesiunea generală din **1917**, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Crustaceele din apele interioare ale României din punct de vedere sistematic, faunistic și biologic; descrierea și figurarea tuturor speciilor și varietăților, viața lor și raporturile lor față de mediul în care trăiesc; distribuțiunea lor geografică. — (Deciz. 28 Maiu 1912).

Terminul prezentării manuscrisurilor este până la **31 Decembrie 1916.**

23. Premiul Năsturel, de 5000 Lei, se va da, în sesiunea generală din **1917**, celei mai bune lucrări scrise în limba română cuprinzând:

Climatografia României bazată pe observațiunile până la finele anului 1910. — (Deciz. 28 Maiu 1912).

În trăsături generale această lucrare va cuprinde:

1. Istoricul publicațiilor meteorologice și de

Fizica Globului făcute în România; principalele fapte relative la clima noastră consemnate în documente și publicațiuni.

2. Descrierea cliimei României cu studiul mersului diurn și anual al diferitelor elemente ce constituiesc clima, cu tabele ale valorilor acestor elemente; reprezentarea grafică a distribuțiunii elementelor climatologice la suprafața României.

3. Date climaterice din punctul de vedere agricol și forestier, cuprinzând și epoele când se produc diferitele fenomene de vegetațiune.

4. Date privitoare la Fizica Globului, ca temperatura solului la suprafață și la diferite adâncimi; epoele înghețului Dunării, variațiunile în nivelul apelor acestui flaviu; distribuțiunea elementelor magnetismului pământesc la suprafața teritoriului nostru și în fine sismicitatea Regatului.

5. Bibliografia climatologică și de Fizica Globului cu privire la România.

Terminul prezentării manuscrisurilor este până la **31 Decembrie 1916.**

IV. Comisiuni speciale.

24. Premiul Dacia-România se va da, în sesiunea generală din **1915**, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Istoria contractului de asigurare și în special a introducerii lui în România. Deosebirea între asigurările cu primă și asigurări mutuale. Avantajele asigurărilor contra daunelor elementare în terile unde agricultura este principalul izvor de bogăție. — (Deciz. 22 Maiu 1912).

„Valoarea premiului va fi reprezentată prin venitul pe trei ani al fondului de 10.000 lei în efecte oferite de Societatea de asigurare „Dacia-România” din București și al capitalizărilor ce se vor putea face eventual, micșorat acest venit cu prelevările prevăzute de art. 35 din Statutele Academiei și cu costul tiparului pentru maximum 5 coale de tipar.” (Art. 2 din Regulamentul special).

Terminul prezentării manuscrisurilor este până la **31 Decembrie 1914.**

Notă. — Concurenților la această a doua serie de premii se pun în vedere următoarele articole din *Regulamentul* votat de Academie la **8 Martie 1906:**

Art. 19. Manuscrisurile se vor prezenta la concurs în termenul fixat în art. 3 (până la **31 Decembrie**), fără nume de autor, purtând o deviză sau motto; ele vor fi însoțite de un plic sigilat pe care va fi reproducă deviza sau motto din fruntea manuscrisului și în care se va afla închis numele autorului. Acest plic se va deschide numai dacă lucrarea va fi premiata.

Manuscrisurile care nu vor fi scrise curat și legibil nu vor fi luate în cercetare.

Art. 21. Valoarea premiului acordat unei lucrări în manuscris va număra autorului, numai după ce lucrarea premiata va fi tipărită.

Art. 22. Manuscrisurile nepremiate vor fi restituite autorilor, cari le vor cere și își vor dovedi proprietatea la cancelaria Academiei prin deschiderea plicului cu numele lor; manuscrisurile nereclamate în timp de un an dela pronunțarea rezultatului vor rămânea proprietatea Academiei și vor fi încorporate în Biblioteca, în colecțiunea manuscrisurilor.

(Sfârșit.)

Cifrele vorbesc.

Cunoscutul sociolog ungar, dl *Dr. Oszkár Jászi* publică într-o broșură un interesant studiu despre „Crisa constituției ungurești”, în care descrie în colorile cele mai negre stările din Ungaria modernă. Din acest prea interesant studiu reproducem numai câteva date cari ilustrează într-un mod eclatant gospodăria latifundiarilor unguri cari duc țara spre o prăpastie sigură.

0,09 procente din proprietarii din Ungaria au în mâinile lor 31,19 procente din pământul arabil, sau, cu alte cuvinte, 1945 de proprietari mari (cari au mai mult de 575 hectare) dispun de 7.451.640 ha pământ arabil, adică de fiecare persoană vin 3631,2 ha, pe când 1.356.875 de proprietari mici au de persoană câte 1,1 ha pământ arabil.

După lista oficială din ministerul de justiție, familiile nobile din Ungaria posed următorul număr de hectare din averea fideicomisului: familia Eszterházy are 516.000 jugăre de pământ; familia Schönborn 241.000 Pálffy 104.000; familia Zichy 66.000; familia Pallavicini 66.000; familia ducală de Koburg 60.000 familia Barkóczy 52 mii; familia Almássy 40.000 familia Festetics 36.000 etc., fără să amintim de familiile celorlalți conți mai „săraci”. Rezultatul acestei nedrepte repartizări de pământ este că 6 milioane de proletari abia au cu ce trăi de azi pe mâine.

Din pricina acestei gospodării feudale au emigrat din Ungaria în anii 1902—1906 nu mai puțin de 657.646 de oameni, iar din 1890 până în ziua de azi au părăsit țara un milion și jumătate de locuitori”. În vremea asta averile marilor proprietari aproape s’au îndoit, iar numărul funcționarilor din anul 1904 când se ridica până la 229.000, a ajuns azi la 300.000 de oameni cari cer lefuri peste lefuri.

An de an numărul copiilor cari sunt împiedecați să cerceteze școala este de 1.200.000. După 43 de ani dela decretarea învățământului obligatoriu numai jumătate din populația țării știe citi și scrie, cealaltă jumătate sunt analfabeți.

Sistemul impozitelor este și el destul de ciudat în această țară a tuturor curiozităților. Pe când venitul tuturor comercianților, meseriașilor, funcționarilor, rentierilor etc. se urcă la un miliard și 100 de milioane, cel al proprietarilor mari prezintă 275 de milioane.

Așa numita *autonomie comitatenză* reprezintă în realitate caracterul unei hegemonii feudale, în fața căreia poporul de jos n’are nici o putere. În regiunile locuite de naționalități, în cari clasa feudalilor se simte că-i periclitată, poporul pe motivul „salvării patriei”, este spoliat de toate drepturile sale. Școala populară, administrația, justiția toate întrebunțează numai limba maghiară pe care poporul de jos al naționalităților nu o înțelege, ceea ce are drept urmare că poporul de rînd e și mai mult lipsit de drepturi decât cel maghiar. Din pricina acestei stări anormale, naționalitățile, cari formează mai mult de jumătate din populația țării, nu sunt reprezentate în oficiile mai însemnate decât într-un număr disparent de mic, iar din 413 deputați ele au trimis la ultima alegere numai 8 reprezentanți în cameră.

Muncitorimea și burghezimea nu se bucură de binefacerile dreptului electoral și de aceea n’au nici o influență politică în țară, ba ce-i mai mult li se răpese drepturile cele mai elementare de întruniri și de înființarea de societăți. Conteul Andrássy, de pildă, în calitate de ministru de interne a desființat 300 de societăți de muncitori, pe de altă parte fostul ministru de comerț, Kossuth a aprobat statutele a 200 de societăți de patroni.

Din pricina acestor stări insuportabile și măsurile sanitare sunt absolut insuficiente, căci pentru 3496 de suflete se află un singur medic.

Aceste tablouri îngrozitoare nu sunt fantastice, ei sunt bazate pe adevărul cifrelor rigide pe cari ni le dă statistica și pe cari le poate con-

Gustați

Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru.”

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA, întru Palatul erbl.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a alor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate.

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m. Celor din provincie cărora se recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anume

trola ori cine. De va merge și de acum înainte tot în felul acesta, nimeni nu va fi surprins când pentru restabilirea echilibrului social, economic și național vor urma sguduiri așa de vehemente, încât și existența statului va fi periclitată.

Criza din Turcia.

În învălmășala evenimentelor guvernul otoman își dă toată silința să restabilească cursul normal al afacerilor interne ale Turciei. După ce Ferid Pașa nici decum n'a voit să primească portofoliul de interne, acest post atât de însemnat în situația actuală internă l-a ocupat ministrul de finanțe, Zia Pașa și astfel chestia complectării cabinetului a fost rezolvată. Soartea camerei actuale e decisă. Ea va fi dizolvată și guvernul caută numai motivul pentru dizolvare. De sine înțeles partidul jume-turc în vederea acestui pas al guvernului a pus în mișcare pe toți aderenții săi. Din întreaga Turcia și Constantinopol sosesc potop de telegrame de protestare împotriva dizolvării. Și ca protestarea să aibe mai multă gravitate 4 majori au prezentat în cameră un manifest în numele „Ligei pentru apărarea constituției”, în care se declară, că liga va apăra camera între orice împrejurări.

Comisia trimisă în Albania a sosit în Pristina unde a fost bine primită și cu încrederea cea mai mare.

Telegramele despre evenimentele mai recente sunt următoarele:

Completarea cabinetului.

Constantinopol. — Ferid Pașa, fost mare vizir a fost numit președinte al senatului. Ministrul de finanțe Zia Pașa a primit portofoliul de interne, iar portofoliul de finanțe i s-a dat lui Addurrhaman Bey, membru în comisia de finanțe.

Dizolvarea camerei.

Constantinopol. — Consiliul de miniștri a luat hotărârea, ca pe ziua de mâine să prezinte camerei programul guvernului. În caz, că guvernului totuși i se va vota încredere, guvernul va înainta un proiect foarte riguros, pe care camera cu toată probabilitatea îl va respinge. Cabinetul pe aceasta își va da imediat demisia. Se crede că sultanul va numi din nou cabinetul, și în urma acesteia în sensul constituției actuale va dizolva camera.

Constantinopol. — În ședința camerei președintele a citit telegramele de aderențe sosite dela primarii și notabili din Adrianopol, Konia, Brusa și Adalia. Telegramele aceste condamnă pe oțeterii ligei mai cu seamă pentru pretensiunea acestora de a dizolva camera, care pretensiune e contrară constituției și un amestec ilegal în drepturile sultanului.

Liga pentru apărarea constituției.

Constantinopol. — Patru majori au prezentat președintelui camerei un manifest, subscris de „Liga pentru apărarea constituției.” În manifest se declară, că comitetul stă gata să apere constituția împotriva oricărui atac. O copie al acestui manifest i-s-ar fi trimis și ministrului de război.

Comisia albaneză în Pristina.

Salonic. — Comisia albaneza a sosit în Pristina. În locul lui Reșid Achiv Pașa, care din motive sanitare s'a retras, a fost numit președinte al comisiei Ibrahim Pașa. Comisia a fost primită la toate stațiunile cu ovații însufletite. În fața Pristinei răscoluții sunt în tabăra lungă de 3 kilometri. Comisia la sosire a fost salutăată de mutesarif și comandantul militar. În întreg orașul s'au deschis bazarele și comisia se bucură de încrederea cea mai mare. Albanezii au hotărât că nu vor părăsi tabăra până ce camera nu va fi dizolvată.

Situația în Albania.

Constantinopol. — Știri din Albania anunță sosirea lui Isa Boletiniac cu trupa sa în Mitrovita. Întreaga populația l-a primit cu însuflețire mare. În Ūsküb populația e liniștită, numai în oțeterime se observă o fierbere mare.

Salonic. — Malisorii au atacat două batalioane pe drumul ce duce la Selimie. De ambele părți au cazut foarte mulți. Malisorii au primit ajutor, trupele turcești au ajuns într'o situație foarte critică.

CRONICA ȘCOLARĂ

Internatul de fetițe din Brașov cu Școală de mezej și industrie casnică.

Reuniunea femeilor române din Brașov aduce la cunoștința onorabilului public condițiile de admitere în Internatul său, pe care îl susține și subvenționează cu o sumă însemnată spre a putea primi eleve cu taxe cât se poate de reduse.

Învățământul practic cuprinde: pregătirea bucatelor, întreținerea locuinței, spălătorul și călcatul, legumăritul, croitul de roci de rufărie, cusutul cu mașina, diferitele lucruri de mână până la cele mai variate broderii, executarea jachetelor împletite, țesutul la războiu dela cele mai simple până la țesături de Smyrna, coavare și costume naționale.

Învățământul practic se completează cu învățământul teoretic, tratând despre teoria bucatăriei cu tot ce cade în sfera unei bune economie de casă, teoria croitoriei, contabilitate și chemie culinară, igienă, în deosebi religioasă, limba și literatura română, limba maghiară și germană, cântări, desen, educațiune familială.

Localul Internatului este proprietatea Reunirii și este situat în cea mai frumoasă parte a orașului și se compune din două corpuri de casă împreună cu curte și grădină mare.

Primirea elevelor în internat se face cu 1 Septembrie st. v. (14 Sept. st. n.). Deoarece numărul locurilor este limitat, părinții doritori de a aduce fiicele lor, sunt rugați a anunța cât mai din vreme înscrierea.

Taxa anuală este pentru întreținerea și instrucțiunea completă de 450 coroane, inclusive îngrijire medicală și băi, adică câte 45 cor. lunar. Taxele se plătesc anticipativ lunar, cu obligământul de a achita toate 10 lunile anului școlar.

Elevele solvente vor trebui să aibă vârsta de 12 ani, să prezinte certificat de școală, de botez și de revaccinare.

Fiecare elevă va aduce cu sine: rufărie de corp, câte 6 bucăți, cămăși, pantaloni, cămășoane, ciorapi și 12 batiste. Asternutul de pat saltea, 2 perini și plapomă cu câte două rânduri de rufărie (4 fețe de perină, 2 cearșafe de plapomă și două cearșafe de saltea (lepedee). Ștergare și serviete câte 4 bucăți. Un cuțit, o furculiță, o lingură mare și o linguriță mică. Perie de lăine, perie de cap și perie de dinți, pieptene rar și des. Un palton (haină de iarnă) o cărpă sau un sal pentru curte.

Pentru uniformitate s'au reglementat costume uniforme precum și sorturi uniforme, pe care elevele trebuie să și-le lucreze în internat.

Localul și direcția internatului se află în Brașov, Șirul spitalului Nr. 10.

Informațiuni se pot lua dela președinta Reuniunii, Brașov, Str. Fântânilor Nr. 34.

Maria M. Baiulescu,
presidentă.

Ioan Lengeru,
secretar.

Internatul de fete din Beiuș.

Pentru primirea în internatul „Pavelian” de fetițe din Beiuș se eserie concurs. Condițiile de primire sunt:

Pentru o elevă sunt a se plăti pe un an școlastic, pentru proviziune și uniformă 370 cor., solvările în două sau patru anticipate. Didactru și taxe pentru școala civilă 21 cor. 30 fil. pentru școala elementară 6 cor.

Pentru instrucția pianului sau cimbalei câte 1 jum. oră la săptămână și în fiecare zi exercițiu — 65 cor.

Pentru limba franceză 20 cor. Pentru limba latină, engleză, și violină o taxă moderată.

Însușirile pentru elevele solvente să se adreseze până la 15 August a. e. st. n. la Direcțiunea internatului de fetițe în Beiuș.

La cererile pentru primire au să se alătore: extras de botez, testimoniul de pe căsa absolvată, atestat medical, și atestat de revaccinare.

Cu informațiuni mai detaliate servește Direcțiunea.

Beiuș, la 28 Iulie 1912.

Direcțiunea internatului Pavelian
de fetițe.

INFORMAȚIUNI

Aracl, 30 Iulie n. 1912.

Vlaicu la Orăștie.

După Hațeg, Orăștia! Comitatul Hunedoarei va avea Duminecă, 4 August n. după amiazi la orele 4, rara fericire de a vedea a două oară plutind deasupra plaiurilor sale pe mândrul său fiu și falnic și iubit șoim al nostru al tuturor, pe Aurel Vlaicu. Cu nespuse bucurie și mândrie vor alerger Duminecă la Orăștie Bințințenii cu mic cu mare, iar Românii din împrejurime, din apropiere și din depărtări mai mari, câți vor putea și le vor permite mijloacele. Avem cea mai bună nădejde că sborul de Duminecă al lui Vlaicu în preajma comunei sale natale, acolo unde fiul Bințințului și-a tăurit primele visuri de a stăpâni văzduhul, va avea cel mai desăvârșit succes moral. De-acum lozinca Românilor din mijlocul și nordul comitatului Hunedoarei să fie:

La Orăștie! Cu mic cu mare, la Orăștie!

Turneul de sub conducerea domnului Bănuț. Însuflețită de dragostea cu care este întâmpinată pretutindeni, trupa societății noastre pentru fond de teatru a hotărât să mai dea reprezentații, în afara de programul original al turneului, încă în următoarele centre românești:

31 Iulie n. în *Sângeorgiul românesc.*

2 August n. în *Gherla.*

3 August n. în *Șomcuta-mare.*

4 Aug. n. în *Seini* (com. Sătmăr).

Între 5—10 August în *Tășnad.*

11 August n. în *Șimleu.*

Dorim crainicilor Thaliei române succese din ce în ce mai desăvârșite.

O mare operă culturală. Dnii I. V. Ionescu și N. Georgeșcu, librari din Iași, și-au luat sarcina de a edita într'un singur volum, format mare, întreaga operă a marelui poet și scriitor **Mihail Eminescu.**

Între cât o obștește știut că toate edițiile operei lui Mihail Eminescu au numeroase și felurite greșeli, unele de neiertat, sarcina luată de sus numiții librari de a da o nouă ediție a tuturor operelor lui Mihail Eminescu, cu textele cele mai exacte, după izvoare autentice, o mai presus de orice laudă.

Comitetul pentru îngrijirea acestei lucrări are în fruntea sa pe dl A. C. Cuza, profesor universitar, care va scrie și un important studiu introductiv la lucrare.

Volumul, care va cuprinde nuvelele, poeziile, romanul, teatrul, scrierile politice și economice ale poetului, va avea și un ales material inedit, precum și numeroase portrete și ilustrații.

Deși o asemenea lucrare necesită mari cheltuieli, totuși volumul, în cuprins de aproape 40 de toale, se va vinde abonatilor cu 3 lei 50 bani (4 lei peste hotare)

— aceasta până la 1 August — iar după apariție cu 6 lei.

Listele de abonamente se cer dela: Librăria Românească, str. Lăpușneanu 44, Iași.

Logodnă. Prietinel nostru, d-nul avocat din Siria *Dr. Alexiu Boțioe* s'a logodit cu dșoara *Angela Radovan* din Arad. Cu această ocazie tinăra pereche a făcut nobilul gest să dăruiască fondului ziaristilor români 10 coroane, ca resemplărire a anunțurilor convenționale.

Urăm multă fericire simpaticeei perechi!

Ștefan Mărcuș și soții pentru fondul ziaristilor. „Gazeta Transilvaniei” scrie: „Am primit prin d. *Ștefan Mărcuș* dela membrii trupei Mărcuș-Crișan-Barbu suma de 100 coroane ca un semn de recunoștință pentru sprijinul ce li s'a dat în turneul lor artistic de către presa română. Mulțumind iubitorilor noștri artiști pentru gestul lor nobil și asigurându-le întotdeauna sprijinul nostru frățesc le dorim multe succese în viitoarea lor activitate închinată artei muzicale și penamului românesc”.

Manevrele regale române din anul acesta din Dobrogea, vor fi extraordinare ca desfășurare de forte. După informațiile ce avem vor lua parte la ele peste 60.000 oameni. Tema acestor manevre este necunoscută. Regiunea în care vor avea loc principalele lupte va fi Medgidia—Cernavoda—Hârșova.

Presa străină despre sborul lui Vlaicu. Ziarele mari din Budapesta, în frunte cu „Az Ujság” și „Magyarország” scriu cu multă bunăvoință despre sborul frumos alui Vlaicu în Hațeg. Intre altele „Az Ujság” scrie: Sborul lui Vlaicu în Hațeg a succes pe deplin. Publicul în mare parte Români circa 10.000 la număr i-a făcut ovații sincere pentru sborul frumos, care a durat 45 de minute ridicându-se până la înălțimea de 400 metri. Acesta este primul său sbor în comitatul său natal. Apoi zice, că luându-i corespondentul său un interviu lui Vlaicu acesta i s'a plâns, că a fost silit de împrejurări să primească diploma de inginer al guvernului român și ajutoarele de bani pe cari le-a primit din România. Deocamdată Vlaicu se ocupă cu construirea unui aeroplan mare militar, care să fie în stare să ducă cu sine 6—8 pasageri, și care va costa 150.000 coroane.

În tonul acesta scriu toate ziarurile de frunte din Budapesta, și din fiecare șir al lor se resimte adâncă părere de rău că nu-l pot face pe Vlaicu al nostru un pilot maghiar, deși acesta este mândru, că poate fi cetățean maghiar...

Micadoul Japoniei mort. Eri după amiază Japonia și-a pierdut pe unul dintre cei mai mari domnitori ai săi: Mutsu Itho. Micadoul în timpul din urmă a suferit foarte mult din cauza boalei sale câștigate încă pe timpul războiului ruso-japonez. Poporul a iubit foarte mult pe acest întemeietor al Japoniei moderne; dovadă despre aceasta e că unul dintre acei zeci de mii de oameni cari așteptau cu nerăbdare vești nouă asupra sănătății micadoului după ce a declarat, că bucuros și-ar jertfi viața pentru ca să lungească viața domnitorului său și-a tras un glonte de revolver și a murit pe loc.

Curtea din Tokio se aștepta mai demult la lovitura aceasta astfel, încât s'a îngrijit ca pentru prevenirea eventualelor tulburări tronul să fie ocupat de fiul micadoului Iosi Itho, care acum este de 33 de ani.

Moartea micadoului înseamnă lovitură mare Japoniei, intrucât aceasta și-a pierdut pe domnitorul care a adus în țară cultura europeană și care a transformat statul oriental de odinioară, într-o mare putere care joacă un rol foarte important chiar și în concertul statelor europene.

Adevărat să fie? Un cetitor al ziarului nostru ne trimite o invitație unguerească la o petrecere numită „Rózsabál” care va avea loc în Ciachi-Gârbău. Intre prezidenții și aranjatorii acestei petreceri găsim și numele următorilor români: *Gael Viktor dr., Mihali Tertullian dr., Sliám János dr., Andreiu Emil, Dávid Sándor, Drágos László și Pap Viktor.*

Somăm pe susnumiții domni să declare cum au ajuns dlor în această societate. Pot dlor ca să tolereze a se face reclamă cu numele dlor pentru un tâmbălău ungueresc.

Așteptăm o clarificare în chestie.

Dar pentru biserică. Ni-se scrie: Subsemnatul preot cu epitropia parohială gr. ort. română din Cubin exprimă și pe această cale cele mai sincere mulțumiri mult stim domn Dr. Eugeniu Ghelner advocat în loc și mult stim. doamnă Aurelia pentru frumoasa jertfă ce au adus-o din nou spre înfrumusețarea și. noastre bisericii prin două icoane: a Născătoarei de Dumnezeu și a Mântuitorului nostru Isus Christos, zugrăvite pe pânză și lucrate în cu oleu— în preț de 400 coroane.

Prea bapul Dumnezeu să serie acestea daruri în cartea cerurilor, răsplătind donatorilor și bunilor credincioși fericire spre mândria și fala comunei noastre.

T.-Cubin, la 14 (27) Iulie 1912.

Isidor Saberca m. p.
preot adm.

Necrolog. Dr. Ioan Șenchea, advocat, în numele său, al soției sale născ. Luiza Boer, al fiilor săi Aurel, Veturia și Ionel, al fraților săi Nicolae și Ana măr. Tipeiu și al numeroșilor nepoți, cu inima irintă de durere anunță tuturor rudeniilor și cunoscuților, că iubitul lor tată, soțu și moș *Ioan Șenchea*, proprietar după scurte și grele suferințe, fiind împărțat cu si. Taine, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului, Sâmbătă, în 27 Iulie n. la orele 11 noaptea, în etate de 80 ani.

Rămășițele pământești ale scumpului nostru defunct se vor ridica din casele Piața mare (Ferencz József) nr. 25, și se vor conduce spre vecinica odihnă Luni, în 29 Iulie n. a. c. la orele 3 jum. în cimitirul gr. or. din loc. *Făgăraș*, în 28 Iulie n. 1912.

Fie-i țărîna ușoară și memoria binecuvântată!

Aromâni capturați de antarți. Din Ghergheli (Macedonia) sosește știrca că o mare bandă de antarți greci a capturat 20 aromâni, cari au fost duși în munți împreună cu întregul lor avut.

O frumoasă întreprindere românească. Dl *Constantin Băilă*, cunoscutul agronom și economist, care a colaborat și la ziarul nostru, va deschide — după cum ni-se anunță — cu ziua de 1 August un *BIROU AGRICOL*, în cadrele cărui se va ocupa cu: valorizarea cumpărare-vânzare, import-export) a tot felul de produse agricole, viticole, horticole și forestiere, — vânzarea mașinilor agricole și a diferitelor îngrășăminte chimice; — mijlocirea vânzării și cumpărării de moșii și alte realități; — arendări și parcelări de moșii; consultațiuni și expertize în afaceri agricole etc. etc. Pentru desfacerea în detalii a cerealelor, semințelor agricole și horticole, fămurilor etc. a deschis în piața mare (casele „Hening”) și o prăvălie, al cărei conducător va sta sub nemijlocita supraveghiere a d-sale.

Sperăm că lumea românească va aprecia nizuințele acestui harnic om și că va sprijini întreprinderea lui, care este cea dintâi întreprindere românească de acest fel în Ungaria.

Adresa pentru corespondențe și telegrame: Birou agricol. Szászsebes.

Un ecou al revoluției din Budapesta. Cu prilejul sângeroaselor demonstrații dela 23 Mai fusese împușcat polițistul Iosif Richter. Ca autor al acestui atentat fusese arestat calfa de tâmplar Adam Majoros, care însă susținuse din primul moment că nu el făptuise crima. Majoros a fost ținut timp de mai multe luni în închisoare preventivă fiind mereu maltratat și torturat pentru a-i smulge mărturisirea faptului. Acum însă s'a stabilit că el e într'adevăr nevinovat și că polițistul a fost împușcat din întâmplare de către agentul secret Ladislaus Angyal. Majoros a fost pus în libertate.

Licitarea averii lui Alexandru Obrenovici. Din Zemlin se anunță că la începutul lunii viitoare se va scoate la mezat 5000 de obiecte de artă rămase din averea familiei Obrenovici. In-

tre altele se scot la licitație cele două paturi în care au dormit ultima noapte Alexandru și Draga Mașin, apoi o sumă de lingerie cu monogramul regelui Alexandru, un portret în ulei, reprezentând pe regele Milan cu Alexandru și multe alte obiecte istorice. Licitația se ține conform dispozițiilor ex-reginei mame Natalia.

Mulțumită publică. Mult stimata doamnă Emilia Schreier născ. Moga domiciliată în Miral (România) dintr'o pioasă dragoste față de biserică noastră a cărei distincă iută este, a binevoit a ne dăruii un prea frumos rând de odată bisericești în valoare de circa 350 cor. Pentru această aleasă și nobilă faptă aduc în numele credincioșilor bisericii noastre marimoasei donatoare cele mai vii mulțumite. Văleceie (Előpatak), în Iulie 1912. Dumitru Solu, paroch.

Noua invenție de arme pentru aeroplanel militare. Pe câmpul de aviație dela Farmborough în Anglia, s'au încercat câteva experiențe cu o nouă armă de tragere repede de pe aeroplan. Încercările făcute au avut mare succes. Siguranța zborului n'a avut nimic de suferit de pe urma zguduirilor provocate de împușcături. Ministrul de războiu are intenție să prevadă toate aeroplanel militare cu acest fel de arme precum și cu aparate de aruncat bombe.

Innotătoare înebunită în apă. O tinăra domnișoară din Stockholm, d-ra Larson, a străbătut în not, canalul Oeresund, care are o lățime de 8 kilometri și e străbătut de puternice curențe. E prima femeie care a trecut în not acest canal. După ce a ajuns la țarm s'a observat la îndrăznețea înotătoare simptome de deranjament cerebral, și ea a trebuit să fie transportată într'un sanatoriu.

Nenorocirea unui aviator. Ieri dimineață, pe la orele 7, aviatorul Iosif Fischer din München, care căpatase abia acum câteva zile brevetul de pilot în urma unui examen, a făcut însoțit de un pasager, anume Kugler, o ascensiune cu aeroplanul. Ajuns la o înălțime de 500 metri înălțime, aeroplanul, în urma înecării motorului de a funcționa, a căzut la pământ și ambii pasageri au rămas morți pe loc. Călătorii unui tren de persoane, care tocmai trecea în momentul acela pe acolo, au fost martorii acestei tragice întâmplări.

Accident mortal înaintea tribunalului. La tribunalul din Oporto în Portugalia acum decurge procesul royalistilor răsculați. Ieri, pe când era ascultat căpitanul Alreida, deshabrurile au fost brusc întrerupte din cauza unui accident grav. Pe acuzat îl păzeau unei soldați înarmați până în dinți. Unul dintre ei urmări cu deosebit interes mersul desbaterilor. Adâncit în gânduri n'a observat cum cotu-i apăsă cocoșa armei. O detonătură puternică și soldatul a căzut mort la pământ.

Gravă explozie în Oradea-mare. În timpul furtunii ce a bătuit Vineri în Oradea-mare vîerul dela viile firmei Wirth & Umlauf, voia să alunge norii de grindină ce amenința via cu ajutorul unui tun împrăștiator de nori. În momentul acela însă, făcu explozie butoiul de pulbere care se afla lângă tun. Teribilă explozie ucise doi oameni și rani grav pe alți doi.

Alcoolismul în Rusia. Există în Rusia niște restaurante populare, cari cam aduc cu cârcimele de pe la noi și unde nu se consuma odinioară decât ceain; acuma însă, nu se vînd acolo decât beuturi spirtoase în foarte mare cantitate. Aici se face mare contrabandă de alcooluri; de altfel, ea se întinde chiar la cârcimele recunoscute de stat. Numărul acestor cârcime e mult mai mare ca în trecut.

La Petersburg statistica arată că din 10.675 de case, numărul cârcimelor oficiale este de 2.382, cea ce dă o cârcimă la 4 sau 5 case. Consumația anuală de alcool atinge o cifră mare; ea e de 36 litri 87, la un alcool de 40 grade, de cap de om, fără deosebire de vîrstă și de sex. Urmările acestui regim: în spitalele din capitala rusă se primesc pe an 16.839 de alcoolici de ambele sexe.

Ruină. Ziarul ilustrat „Le Miroir” a pus mai multor personalități ilustre întrebarea: Ce ați face dacă v'ați trezi deodată ruinați?

Răspunsurile sunt interesante. Unele caracte-

terizează nu numai omul, dar rasa întregă. Un miliardar american a spus: Aș face din nou avere.

Vedeți câtă stăruință și cu ce liniște își arată dispoziția ca s'o ia din nou la sărăcie până la fabuloase averi.

Zărisul mergând mai departe și întrebând: dar ce-ați face dacă ați fi nu numai rămași dar excluși din clasa socială căreia aparțineți și oportunități de a mai exercita profesia de până acum? A căpătat iarăși răspunsuri nostime. Celebrul doctor Pozzi: Măș face vânzător de fleacuri antice... Adrien Hébrard, directorul lui „Temps”: măș face pictor decorator, ocupație ușoară, frumoasă, veselă...

x **Tenis-rachete**, Slarenger veritabil și alte fabricații brevetate minge pentru tenis, fotbaluri și alte articole pentru sport, cele mai elegante ridicule pentru dame și geamantane pentru călătorie, parfumerii și articole de toaletă, cel mai mare asortiment și mai ieftin se pot procura dela prăvălia lui **Hegedüs Gyula**, Arad, bulev. Andrássy nr. 51.

x A început! căderea părului: eluția, care întrebunțează renumitul și miraculosul balsam „Venusul” pentru păr al lui dr. Șepetianu. Balsamul acesta alină creșterea, împiedică căderea părului și încetează total mărețea, de vânzare la **Toth Adorján, drogheria la „Venus”, Lugoj-Lugos**. Tot aci se capătă și renumita cremă „Venus”.

CRONICA SOCIALA

Expoziția cursului pentru industria de artă românească a dlui Al. S. Iorga, în Lugoj.

S'a deschis ieri la 11 ore a. m. Deja dela 10 jum. s'a început a aduna în vestibul publicul invitat. A fost reprezentată Reuniunea Damelor Române, Societatea maestrilor, Cojocarii Români, Economii, despărțământul „Astrei”, Ordinariatul gr. cat. român. La orele 11 și-a făcut intrarea prin portalul artistic înzestricat cu stejar, P. O. D. Dr. Gh. Popovici, presidentul despărțământului Astrei. La intrare a fost primit și salutat în puține cuvinte de d. Al. S. Iorga organizatorul cursului: s'a rupt apoi banda albă, și s'a declarat expoziția deschisă.

În interior jur împrejur mese acoperite cu splendide coroane românești și decorate cu flori și stejar, încărcate cu obiecte cari de cari mai frumoase.

Am văzut ciobănașul lui Grigorescu țesut în gobelin de dsoara N. Mitric din Bucovina. Obiect care reprezintă deosebită valoare, fiindu-ne dată cam rar ocaziunea a vedea un gobelin țesut. O podoabă care și azi a mai rămas ce era în evul mediu, privilegiul palatelor regale și a aristocrației.

Splendide sunt lucrările în metal ale dnei Elena Cismas. Mai că nu-ți vine a crede că sunt lucrate cu mâna, și că tocmai mâinile gingașe ale damelor noastre să îmblânzească îndărătnicia metalului și să-i dea o formă atât de elegantă.

Foarte frumoase sunt lucrările în piele și pe catifea ale doamnei Ersilia Petrovici precum și perina încodeiată pe mătasă a dsoarei Cornelia Brediceanu. Încodeierea aceasta este identică cu a ouălor de Paști, numai materialul este altul. Tehnica aceasta se lucrează în apus cu deosebită plăcere sub numirea de „Batie”. Tot atât de modernă este și tehnica „Satin-tarso” în care am văzut lucrat un cadru al dsoarei C. Brediceanu și o tăbliță a dnei E. Cismas.

Pe o masă stau înodături (macramé), ciurături (ajour) și câteva studii în dantelăria saxonă. Lucruri cari trec deja peste limitele amatorilor, și au darul de a putea deveni profesie lucrate de dsoara Natalia Mitric sub conducerea dnei V. Buciu. Deosebită valoare prezintă și lucrurile în stil românesc, și aceste formează majoritatea; așa că întreg caracterul expoziției după cum era și prevăzut în program este românesc.

Într'un colț pe o masă separată este în fine expus produsul școlii libere a copiilor. Sunt desemele dsoarei Muța Dobrin, Aglaia Petrovici, alui Ionel Dobrin, Al. Mutulescu, Costi Buciu, Aurelian Juganariu etc.

Aici s'a lăsat curs liber fantaziei băieților, să lucreze pur după placul și fantazia lor proprie, cu mâna liberă.

Tânărul artist al nostru dl Al. S. Iorga a făcut un serviciu publicului nostru românesc lugojan cu organizarea acestui curs. Sperăm că d. Iorga va continua la vreme acest curs, care promite a deveni cu vremea o școală a artei românești care ne va face față. D. Iorga a fost felicitat de către întreg publicul românesc din Lugoj și poate avea mângâiere prin acest fapt, pentru greutățile nespuse cu cari a avut a se lupta la început.

Elevii pot numai să spue ce muncă a depus dsa în serviciul acestei mișcări, nesubstrăgându-se nici dela jertfele bănești.

Frumosul succes ce a obținut, recunoștința și felicitările noastre, precum și deosebita atențiune ce s'a dat mișcării cu ocaziunea deschiderii expoziției îi este cunună de lauri vii, răsărită din inimile noastre.

Doi ești primul apostol al industriei de artă la noi în Banat! Dumnezeu să Te fie să-Ți împlinești chemarea, noi îți vom sta într'ajutor.

Un oaspe.

CONVOCARE.

Reuniunea Femeilor Române din Șimleu are onoarea a convoca pe membrii ei la a

XXX Adunare generală

ce se va ținea în Șimleul-Silvaniei în sala teatrului orășenesc la 11 August 1912 înainte de amiază la 10 ore cu următorul

Program :

1. Deschiderea adunării.
 2. Alegerea alor 3 membrii pentru verificarea procesului verbal.
 3. Raportul secretarului.
 4. Raportul casierei.
 5. Esmiterea comisiunilor:
 - a) pentru censurarea raportului secretarului;
 - b) pentru censurarea raportului casierei;
 - c) pentru conscrierea membrilor noi.
 6. Raportul comisiunilor de sub punct 5 a) b) și c).
 7. Designarea locului unde se va ținea adunarea generală în anul viitor.
 8. Propuneri.
 9. Încheierea adunării.
- Șimleu, la 18 Iulie 1912.

Emilia Pop n. Marcus,
președintă.

Dr. Valer Vicas,
secretar.

Tot cu ocaziunea aceasta se va aranja și o producție teatrală reprezentată de trupa A. P. Bănuț. Rugăm on. membre ale Reuniunii să se prezinte în număr cât se poate de impunător, și — dacă e cu putință, în costum național.

ECONOMIE.

Banca generală de asigurare.

Scriitorul acestor rânduri a avut ocazie să se pronunțe adeseori asupra Băncii generale de asigurare. În urma unei însărcinări primite din oficiu a anticipat păreri și convingeri și a făcut calcule, cari așteaptă să fie confirmate ori reprobate după timp și împrejurări. S'a pronunțat totdeauna ca om de teorie, ținând seamă de realitate numai după cât pricepera și sentimentul realității i-a îngăduit. Nici odată însă nu s'a pronunțat până acum și ca om al practicei pe acest teren. Azi însă când are și el o modestă experiență practică și când banca la care lucrează dă seamă fidelă despre situația sa de un jumătate de an, socotește de potrivit să aștearnă pe hârtie — pentru toți cei ce se interesează de prima noastră instituțiune de asigurare — câteva din convingerile și experiențele câști-

gate. În firmă speranță, că face un bun serviciu cauzei, ce slujește.

Prima din convingerile sale este, că la poporul nostru există un prea suficient material de asigurare, care să poată da condițiuni de existență și dezvoltare sigură unei instituțiuni naționale. Și-a câștigat această convingere nu numai din informațiunile faptice, luate aproape din toate părțile locuite de Românii acestei țări, ci și din afacerile cu cari a fost onorată banca de asigurare în prima jumătate a anului curent, afaceri, cari în ramura asigurărilor elementare — deși organizația ne lipsește în cea mai mare parte — au dat deja un incasso de 30.000 cor. Rezultatul acesta nu se poate numi nemulțumitor. Din contră în comparație cu rezultatele altor bănci, azi în prosperitate sigură, e de natură a ne insufla încredere în viitor. Și ca o dovadă fie-ne permis să amintim un caz de precedentă. Acum doisprezece ani, societățile de asigurare din țară urcaseră premiile asigurărilor elementare. Contra acestei urcări s'a pus la cale o agitație extraordinară cu deosebire în lumea nobilimei maghiare. Aceasta, în frunte cu familiile cele mai mari și mai puternice (Eszterházy, Károlyi, Csáky, Apponyi, Andrássy, Mailáth, Zselenszki etc.), cu ajutorul lumii catolice și cu a guvernului a înființat o bancă nouă de asigurare (Gazdák biztosító) care la jumătatea anului 1901 și-a început activitatea cu un însemnat ajutor social și oficial și cu taxe de asigurări mai reduse ca celelalte societăți. Ei bine, această bancă deși a lucrat în întreaga Ungarie, deși avea la dispoziție material de afaceri neasemănat superior materialului nostru, asigurările grofilor și baronilor și deși a riscat pentru acvire sume foarte mari, în prima jumătate de an a activității sale n'a putut obține un incasso nici măcar de două ori ca banca noastră. O dovadă deci — după referințele poporului nostru — că lucrarea băncii de asigurare nu e steapă și nici terenul de afaceri nu-i lipsit de fertilitate.

Dar să mergem mai departe. În afacerile de asigurări de viață, banca noastră a primit în prima jumătate de an oferte de 1 milion 400 de mii de cor. și a emis polițe de peste un milion. Societatea de asigurare cu care făcurăm comparația de mai sus, în anul prim de afaceri, însă pe întreg anul, a emis polițe de cor. 1,583.400. În comparație cu noi — cari nu lucrăm decât de 1/2 an — cu mult mai puțin decât banca noastră. O dovadă și aceasta a convingerii, ce ne-am câștigat că la poporul nostru e destul teren fertil, care să asigure existența și dezvoltarea unei bănci de asigurare.

O a doua convingere, ce ne-am câștigat este conștiința greutăților, cu cari avem să luptăm. Și interne și externe. Întrați într'o lucrare nouă, fără praxă și fără nici un ajutor, simțim îndoit greutățile oficiului nostru. Stăruim să facem bine, să mulțumim pe ceice ne învrednicesc cu încrederea lor și cu toate acestea de destule-ori greșim și noi. Și sunt și de aceia, cari nu ne înțeleg și nici nu ne iartă nimic. Nu voiesc să știe, că n'avem de unde fi perfecți. Ne mângâiem însă că va fi bine, că vom fi și noi odată ca asurcur-ii de profesie, mai cu seamă că voim să fim. Dar greutățile interne, peste cari în cea mai mare parte am trecut deja, nici pe departe nu se pot asemăna cu greutățile externe. Aci apoi vina nu mai e numai a noastră. Ne întâlnim cu indiferentismul unora,, alături cu falsi-

tateu altora. Trebuie însă să suferim toate chiar și dela aceia, cari ar putea avea destulă înțelegere pentru cauza noastră. Să le suferim și să ne vedem de lucru pentru că știm noi prea bine că încrederea nu este un lucru, care să se poată smulge cu puterea, ci trebuie meritată cu stăruință, răbdare ori chiar și resignare. — *Tot ce putem noi face e să rugăm publicul nostru să aibă mai multă considerare față de greutățile cu cari luptăm ca începători și să ne dea sprijin efectiv, căci sprijinul de vorbe poate fi frumos și multumitor, dar puțin folositor.*

În fine a treia convingere și experiență ce ne-am câștigat este, că cea mai turbată și inconștientă luptă în contra noastră o duc bunii noștri prieteni Români, cari stau în serviciul societăților străine. Și cu cât acțiunea noastră este mai stăruitoare cu atât lupta lor este mai îndârjită. Nu cunosc margini. Nu se sfîșie nici chiar de calomni, atunci când văd că critica lor imbecilă nu are efect. Oamenii a căror întreagă știință în materie de asigurare e să facă acviziții cu mijloacele cele mai condamnabile, vin astăzi să critice prin intervertiri, neadevăruri și calumnii pe aceia, cari stăruiesc în lucrare cinstită și conștientă. Din multe părți lumea ne solicită să luăm poziție contra uneltirilor lor. Din parte-mi nu o voim face. Sunt convins că și acestea își vor avea odată capăt. Tot ce pot să spun e, că astfel de proceduri, nouă, temporal ne pot strica, dar lor la nici o întâmplare nu le sunt și nici nu le vor fi de folos. J. J. L.

Starea viilor. Conform rapoartelor oficiale ale inspectorilor viticoli starea viilor în diferite regiuni este următoarea: Cercul Minișului, la 23 Iunie a. c. s'a descărcat peste podgoriile Aradului o nouă rupere de nori cu grindină; acesteia i-a urmat peronospora pe fructe a căreia răspândire a fost mult favorizată de timpul umed și cu ceață din zilele de 26 și 27 Iunie a. c. Se așteaptă o recoltă slabă. Preturile vinurilor din anul trecut sunt: vin alb cor. 56—60; vin Schiller cor 48—50; vin roșu cor. 100—120.

Cercul Aindului, Legarea, săpătul și stropirea a doua a viilor, favorizată de timp bun de o săptămână, s'a terminat. Inflorirea încă a trecut aproape de tot. Peronospora se găsește în măsură mai mică pretutindenea; la ici colea se arată și pe fructe. În câteva comane recolta a fost nimicită de grindină. Se așteaptă o recoltă slabă mijlocie. Vin de vânzare este puțin.

Cercul Dicio-Sănmărtinului. Inflorirea s'a terminat. Grindina a fost cauzat în mai multe părți pagube. Peronospora s'a ivit pretutindenea favorizată de timpul ploios. Se așteaptă o recoltă mijlocie. Vin din anul trecut este puțin; preturile se mișcă între cor. 70—100

Cercul Murașoșorheiului. Unde nu au fost grindină și furtuni viile s'au dezvoltat bine în urma timpului favorabil. Stropirea, legarea și săpătul sunt în curs. Peronospora s'a ivit în măsură mai mică. Se așteaptă o recoltă bună. Preturile vinurilor din anul trecut este de cor. 60—70. Cererea este mare. „R. E.”

Situația financiară. Apropierea lui ultimo, se resimte atât în piața internă, cât și în piața internațională de bani, etalonul arătând pretutindenea tendințe de urcare. Astfel în Berlin discountul privat s'a urcat cu $\frac{1}{2}\%$ la $3\frac{3}{4}\%$, iar pentru bani pro ultimo s'au stipulat chiar $4\frac{1}{2}\%$. În London discountul privat se menține la nivelul ratei oficiale de 3% , iar în Paris cotează $2\frac{3}{4}\%$.

În piața internă, deși s'au ivit și oferte din străinătate, totuși banii continuă a fi scumpi și rari. Discountul privat este neschimbat $4\frac{1}{2}\%$ pentru cambii de prima bonitate; alt material s'a discountat după bonitate între $4\frac{1}{2}\%$ — 6% și pe-

ste 6% . Între astfel de împrejurări cererile cele mai multe se concentrează la „Banca Austro-Ungară”, care a ajuns cu aproape cor. 2 milioane sub dare. La perioada corăspunzătoare a anului trecut ea dispunea de o rezervă liberă de dare de cor. 187.6 milioane, ceea ce denotă de ajuns situația încordată actuală a pieței financiare. „R. E.”

PĂGINI RĂSLEȚE.

Despicata.

De Maria Cioban.

Salvina Oaidi eșise cu vacile la pășune. Izlazul era cam ros, abia câțiva miei mai aveau puțină verdeață, pârliță și aceea de secetă. Vacile umblau de colo, până colo smulgând câte-un firicel de iarbă care otavise după ploaia din urmă.

De pe dealuri se auziau cosasii bătând pe coase, și un miros dulce de fân proaspăt umplea văzduhul.

Vacile ajunseră pe Izlazul munt Ciocăni — până bine în sus și se opriră pe partea de cătră Corna, unde fiind mai în dosul soarelui era pășune mai bună.

Salvina scoase cusătara din sin și începu a împunge meret cu acul și a zugrăvi cu el fel de fel de motive românești pe o mânecă de că-masă.

Din sus de ea, de după o grămadă de petri răsări și Floarea lui Nufu lui Ilacri — cobora și ea cu vacile mai în jos. Dete binețe și se așeză și ea lângă Floarea. Un caer de lână cât un miel îi era acățat de furca cu creștături pe care o purta atârnată de brâu, iar cu degete mestere succea niște fire ca mătasa.

Ai auzit Salvina ce-a pățit Pătruțu lui Co-coi?

Ce? N'am auzit nimic!

Ci-că i s'a arătat Vâlva și l'o dus cu ea într'o baie; l-a nedeimat să lucre într'un păreie, și-o aflat tare mult aur.

Da dute nu mai spune!

Așa zău aceea, și zice că așa de tare s'a spăriat bietul Pătruț că era să moară de spaimă.

Când mi-aș vedeau eu traista plină cu aur, nu m'as mai spăria așa rău, zise Salvina glumind.

Bine bine zise Floarea, omul așa crede, dar ia să te văd pe tine ce-ai zice să vezi ce a văzut el? Să vezi tu că ai stat cu Vâlva de vorba, și ai dat mâna cu ea, ce ai zice la? Ce să zic, m'as spăria și eu mi-i vorba.

Ei vezi.

Și ce a mai fost? întreba Salvina mai de parte.

Ci-că plecând Pătruț de acasă năcăjit, că vezi tu la casă trebuie multe și așa și el săracu casă grea și în buzunar n'avea nici un ban, zice că s'a dus el așa ca omul năcăjit unde l'a îndrepta Dumnezeu numai doară face urmă de ceva creștari — zice că ajungând pe Tejerie în sus când apucă să întoarcă pe după deal și să apuce pe partea de cătră Corna zice că s'a întâlnit cu un băieș străin, cu care după ce și-au dat binețe apucară în vorbă, și Pătruțu se plânse ce greu trăiește și ce căpătări slabe au bietii băieși. Atunci băieșul cel străin îi spune, că el știe o baie unde are nădejde că ar afla aur după cea dintâi împuscătură, dar el singur nu îndrăznește să meargă — vii dta cu mine? zise cătră Pătruț.

„Viu” — zise el și se duse rugându-se lui Dumnezeu.

Vezi aceea a fost bine că s'a rugat zice Salvina.

Da vezi — că bine, că doar cei mai bun ca ruga lui Dumnezeu!

Dar spune-mi ce-a mai fost?

Ei, dară Pătruț se duse cu băieșul cel străin și acela apuca cu el cătră baia care știa el. În gura băii Pătruț iară se opri, lua pălăria de pe cap și se puse în genunchi cum e obiceiul băieșilor și se ruga lui Dumnezeu.

Îngenunchiase și străinul și se ruga și el, și când erou gata zice că s'a năit Pătruț la el, și zice că Doamne năndru era la față ca o față mare, și zice că așa încurie i se vedea din ochii cari îi străluceau.

Acuma după ce s'au rugat ei ntrată pe baie. Băieșul cel străin prinse aneltele de lucru și îndoaia face o vâra în părcele de care vorbise, și lăcu și Pătruț una, și pusera ei trestia și aprinsera lăcu apoi fugiseră să se ascundă până se slobood hădile. După ce auzira pușcăturile se reîntoarseră să vada ce-i?

Pătruț, zice că înfemați de frică și de mirare, că zice că era despicat părcele de sus până jos și acolo zice că era niște aur tot ca mămăliga. Era aur pe părăți și pe jos, de nu știa unde să te năi. Zice că atunci băieșul cel străin prinse a-l îmbarbăta pe Pătruț și se apucară și strinseră și duseră afară până au adunat tot, apoi și ei eșira amândoi.

La gura băii odihmiră, dar zice nu mult, ca de după Cetate vazura Pătruț pe băiatul lui pe Lisandru cu calul și strigă după el de veni la el. Atunci străinul se bucură, îi ajută lui Pătruț cu încredere corfole tot cu sdroburi de piatră cu aur adusa de pe baie, dar când să plece bietul Pătruț, ca omul cel de omenie, strânse mâna ortacului cu cădura îi multămi și-l pofti să vie să-și lee parca cuvenită! Băieșul cel străin, iara se arată tare mulțumit și cu bucurie dar zise:

„Sa folosescă darul lui Dumnezeu deplin fericit și cu parca mea să faci lucruri plăcute lui Dumnezeu!” și când grăi așa nu se mai vazut.

Bietul Pătruț, și prăncul lui Lisandru picară în genunchi și plâuseră mulțumind lui Dumnezeu, căci atunci pricepură ei, că aceea a fost Vâlva cea bună pe care Dumnezeu i-a trimis-o în cale să-l năngăie, pentru că Pătruț și toată casa lui e tare cu frica lui Dumnezeu și tare oamenii cum se cade...

Acuma zice, că vrea Pătruț să puie o cruce acolo lângă gura băii și zice că vrea să dea pentru biserică 300 de zloți, iar pe sfânta Maria da un rând de brime bisericesti. A și fost la domnul părinte și i-a spus să le comande cu cât vor fi, că el le plătește! Că-i mirae voia lui Dumnezeu Salvina dragă! Mare, îndurat! zise Salvina înmăturând lucrul, căci vacile erau sătule merceau sa se adape.

Soarele scăpatase după Dealul băieșilor și razele de pe țărini, mizerlele și privighetorile își făceau rugăciunea de sara.

Baia din povestea de mai sus, și o cruce lângă ea, stă și azi, și fiindcă la voia lui Dumnezeu s'a despicat păretele și omul sărac s'a primit mîla dela Tatăl cel cerese, baia a primit numele „Baia deia Despicata.”

POȘTA REDACȚIEI

Manuscrisele nu se înapoiază. — Cele scrise cu creion ajung în cos.

Romii. Nu ajutama nimic publică în-le. Dimpotrivă. Așa sunt oamenii pe la dta. — Na salbucose întotdeauna. Nu o lăcu să-l învârlim. Din vorbă bine nu poate să lăcu.

Dna Ioan Tatb (Bulapesta). Iară nemole a câteva din comunele de cari vă salbucose: Coliza (Cobza) și Macolonia, amândoua în Torontal; Lungoj, Silha. Costeul mie și mase (Kis- 68 Nagykosály), toate 3 comunele având posta ultimă în Szagárdyfalva.

Dna N. Ionescu parohi. Tomoa. Acelaș răspuns ca și dta Tatb.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Alex. Băieșan. Anuol. Am primit 14 cor. abonament până la 31 Dec. 1912.

Petrin Birta. Hălmeagiu. Am primit 10 cor. în abonament pe 1912.

Dr. V. M. Biștrita. Sautori în restanță cu 7 cor. 40 fil. Cu suma aceasta abonamentul de ar fi în regulă până la 1 Iulie 1912.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

„ROMÂNUL” Institut de credit și economii societate pe acții în Dobra.

CONCURS.

Pentru acuparea unui post de funcționar institutul nostru se publică concurs cu termen la 15 August st. n. a. e. Reflectanților li s-a oferit salariu anual începând de la K. 1000 tantiemă statutară, eventual și în localul institutului. Se recere dela dânsii, să dovedească, că absolvat școala comercială și că au avut o bună morală, bună. Cei cu praxă și cu cunoștințe de limbă sunt preferiți. Nyad-Dobra, 25 Iulie 1912. Direcțiunea.

Anunț

Într'un orașel românesc cu liecu se vinde se arândează din mână liberă o franzelărie (utărie) și dreptul de prăvălie mixtă. Nefiind brutar, și jurul e românesc, un brutar român cu bune prospecte. Doritorii să se adreseze la administrația acestui ziar.

Se caută un candidat de avocat un scriitor pentru cancelarie advocațională. Cei cu ceva praxă sunt preferiți. Se adresa la adm. ziarului „Românul”.

Kratochvill Ágoston

Turnătorie de lucrări de artă și firme Budapesta, VII., Cserhát-u. nr. 22. Fond. în 1899. Telefon: 28-35. Nrul casei de păstrare poștală reg. ung. 15645. (Notă Clearing).

Table de firmă vărsate din bronz și zinc pentru ofițeri, medici, avocați, ingineri, arhitecți, execută frumos și modern. Cea mai mare fabrică în branșa aceasta în Ungaria. — Prețuri de fabrică. — Corepondență în limbile maghiară și germană

Stoboare de sârmă tari și trainice! Fabricație de prima calitate.

la atenția arhitecților, agronomilor, proprietarilor de vii, pentru vile, grădini, terenuri de vânătoare etc.

KLEIN ISTVÁN,

fabrică pentru împletituri de sârmă, Szeged, Kelemen utca 4 sz.

Trimit și instalez împletituri de sârmă pentru mașini, împletituri de oscilat, stoboare pentru case și vile, împreună cu uși și porți puternice. Cele mai frumoase rețele! Mai furnizez: ciururi pentru cerut nisip (grund), coșnițe pentru nisip, buriane pentru schiltele, coșnițe pentru nutreț, botnițe pentru boi și stouri pentru ferestă de orice mărime. Prețuri ieftine! — Serviciu prompt Prospect de prețuri trimis gratis.

Import de cafea și tea F. A. DEGAN FIUME.

„Deganin” scutit prin lege

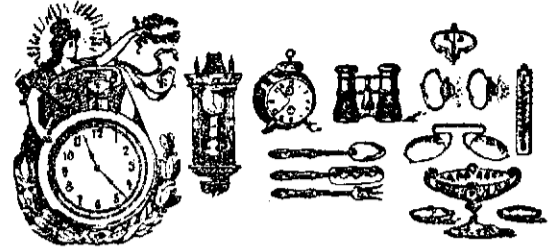
„Deganin” e preparatul cel mai nou și cel mai cu efect în contra gândacilor roșii și negrii (șvabi, ruși) și a altor insecte, cari infectează bucătăriile, magazinele, covrigăriile ș. a. m. d. Preparatul e un praf de culoare roză și se folosește în modul următor: Praful se va împrăștiă cât de des (gros) pe podeala jur-împrejur dealungul pereților și în toate locurile de unde iasă și se ivesc insectele. Cantitatea nu trebuie cruțată, ca insectele la supt și scoborit de pe pereți să fie silite a trece prin praf. Praful nu e veninos, dar totuși nu e conștient a-l lua în gură. Din acest motiv insectele vor muri momentan, multe vor fugi, însă, care a gustat din „Deganin” va peri. Rezultatul se va observa peste vreo câteva zile. E conștient a lăsa praful împrăștiat și o lună de zile, ca să poată ajunge la el și insectele cele mici, în acest mod se distruge și sămânța lor. Cine a făcut o probă cu preparatul „Deganin” de sigur s'a scăpat de uricioșii oaspeți și nu va fi recunoscător. Scrisori de recunoștință primesc cu plăcere.

1 kgr. numai 3 coroane.

Iohann Gensthaler

giuvaergiu și ciasornicar în Orăștie Szászváros. Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argin țși ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. — Se fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, repede, precis și ieftin. Serviciu conștiințios.

ATELIERUL DENTISTIC

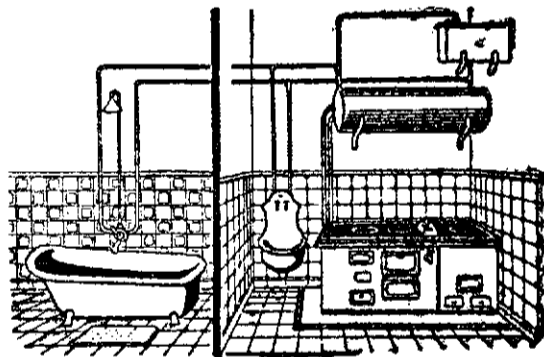
ni-l-am mutat din Strada Forray pe piața SZABADSÁG-tér.

Garnituri de dinți fără pod,

pe cari cu abatere dela sistemul vechi nu le mai lucrăm din caciune, ci din cele mai nouă materii inventate, cari sunt fără nici un miros și gust, nu se tocesc și nu se frâng.

Lucrări în aur și platină executăm pe lângă prețurile cele mai moderate.

med. BERTALAN KURZER și ERNŐ VIDOR de Márftfa.

Bruno Widlasch,

lăcătușerie artistică pentru mașinării și zidiri. — Atelier special de instalațiuni pt. lumină electrică, apaduct, aranjamente pt. băi, canalizări și closete.

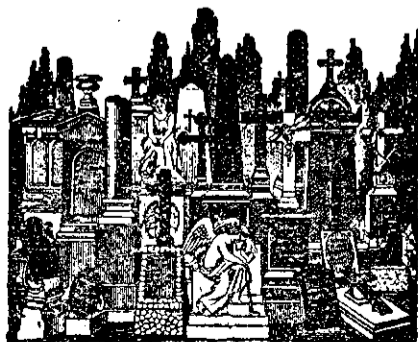
SIBIU, Fingerlingsgasse N. 3.

Oferă cele mai solide lucrări: porți de fier, trepte (scări), balustrade și îngrădiri de morminte după desemn sau după planul propriu; cuptoare și cazane, montări și transmisiuni pentru orice fel de mașini. Aranjări complete de closete pentru canalele din orașe. Instalări de băi, apaducte și canalizări. Depozit de fântâni de apă (construcții proprii), cari s'au adeverit de cele mai bune până acum. Closete putent scutite de îngheț, montate gata, cari în cursul iernii trecute n'au înghețat în liber nici la un ger de 28 grade, liferez cu garanție pe 5 ani.

Cea mai perfectă executare de instalări de lumină electrică, telefoane și telegrafe. Vânzare de cazane de aramă și țincuire. — Proiecte și planuri gratuit și prompt.

ADOLF SCHNEIDER

Atelier de sculptură și tăietorie în piatră, industrie de articole de ciment și piatră artificială. NAGYSZEBEN—SIBIU.

Întreprindere de Monier, Rabitz, Beton și clădiri de beton. Articoli de ciment: socluri, parcase, balustrade, ornamente, balcoane, etc. Podine de ciment și beton bătut pentru balcoane, remise, curți, etc. Podine TERAZZO, trepte TERAZZO și îngrădiri de morminte, monumente la morminte, cripte și totfelul de granit artificial și imitații de marmoră. Aquarii, terrarii, bazine de apă, colaci la fântâni, valale, etc. Granit artificial și pietri artificiale din nisip, imitații perfecte. — Executări în toate lucrările de tăietorie de piatră, de sculptură în piatră, ciment și gips, precum și asbest, stucatură în gips și lucrări în marmoră artificială. Vânzare de ciment și gips în saci.

Unde
se pot cumpăra cele mai bune și elegante
ploiere? numai
la fabrica **Gustav Schmidt,** SIBIU Piața-mare
de ploiere in palatul Bodenkredit

se pot afla noutățile cele
mai moderne

En-tout-cas

și

ploiere

pentru dame și bărbați
in executare perfectă și
estetică, de calitate cea
mai bună cu pre-
țurile cele
mai ieftine.

Prima fabrică de instrumente muzicale a lui

Babos Béla

SIBIU Bulevardul mic (Kleine
Ring) nr. 24.

Depozit bogat, și foarte bine sortat de **violini artistice** noi și
vechi și pentru **șoală, citeră, clarinete și instrumente de**
sufiat, harmonice și părți de instrumente etc.

Gramafone și plăci asortiment bogat

Corzi (strune) din străinătate cu ton curat pe lângă garanță.

Reparaturile se execută conștiințios și artistic.

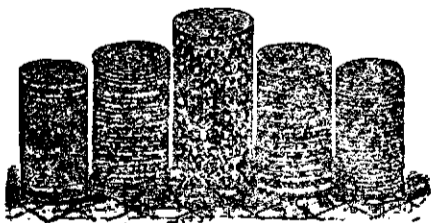
Fără nici un obligament de a cumpăra vă prezentăm cea
mai bună mașină a secolului prezent, cel mai nou model
de mașină de scris

S. SMITH PREMIER

cu scrisoare vizibilă, provăzută cu cordea dublă în două co-
lori, rubricatoare, cu aparat Tabulatus, angajament complet
de litere, provăzută cu aparat adunător.

Agencia principală pentru Ungaria-de-Sud:

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI SZÖNYEGHÁZ ÉS MODERN
IRODABERENDEZÉSI VÁLLALAT.

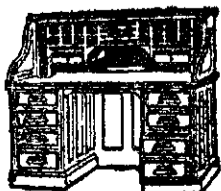
(Primul magazin de co-
voare și întreprindere de
aranjament pentru birouri
din Ungaria-sudică).

Maitinszki Pál és T-sa

Temesvár-Belváros str. Jenő-herczeg nr. 8.

Se primește orice soi de mașini de scris spre reparare com-
plectă, spre ținere în bună rânduială și spre curățire în baza
unui legământ anual. Lucrări de dactilografie, copieri cu
ajutorul mașinei dactilografe se execută cu prețurile cele mai
ieftine. — Hectografe și totfelul de rechizite dactilografe fa-
bricații americane-engleze, cu prețurile cele mai convenabile.

In despărțământul de covoare
se vând covoare veritabile de
Persia, Smirna și totfelul de
covoare cu prețuri foarte scăzute

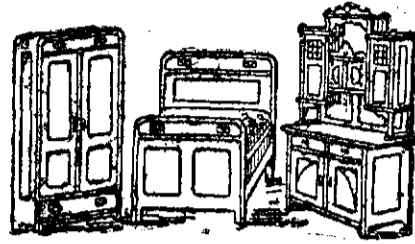
Mobile in toate stilurile * moderne
cea mai solidă executare

pe lângă garanță recomandă

EMIL PETRUȚIU

— fabrică de mobile —

— Telefon nr. 47 cu legătură în întreg comitatul. —

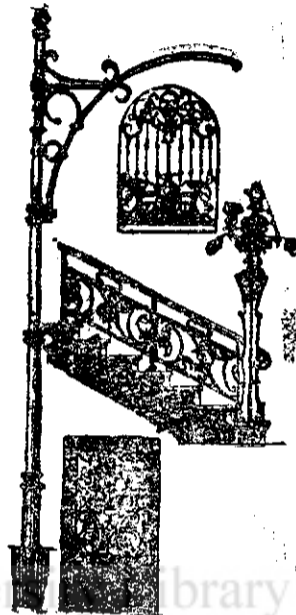

SIBIU
Salzgasse n-rul 87.

Expoziție de mobilă
zilnic deschisă, fără
silă de cumpă-
rare.

Urmașul lui **OLASZ ANDRÁS**

GROSZ FRIGYES LĂCĂTUȘER PT. ZIDIRI ȘI PT. LUCRĂRI DE ASIA
ALBA-JULIA (Gyulafehérvár) V, str. Széchenyi nr. 7.

Execut tot felul de lucrări în lemn
mea, și anume: aranjamente pentru zăbi,
porți de fier, gratii, grilajuri pentru ar-
minte, lucrări de lăcătușerie, acoperiri de
sticlă, reparări de mașini, zidiri pentru
călzit și cuptoare de fert, precum și re-
rări, obiecte de lux, etc. etc., cu prețuri
cele mai convenabile și serviciu prompt.

Rog binevoitorul sprijin al on. public.

Cu stimă:

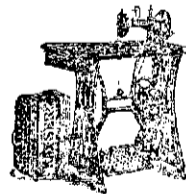
Olasz András

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut din Ungaria-de-sud.

REINHOLD ZOLLER mecanic

Biserica-abă—Fehértemplom, str. Schiller (lângă „Burg“)

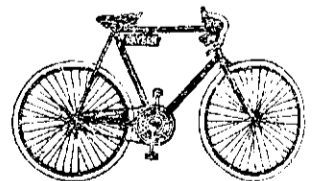
Fond. in anul 1890. Telefon nr. 46. Premiat în Timișoara în anul 1891.

Recomandă marele său magazin de **mașini**
de cusut pentru case precum și pentru
ateliere; mașini de cusut speciale pentru
blanări, mănșeri etc.

BICICLETE,

cele mai noi modele 1812. Helicul-
Premier. Kayser etc. **Garnituri**
pentru biciclete, clopoțele, lampe,
cornete, ținător de săbii, pompe
în totă mărimea, etc. etc.

„HIS MASTER'S VOICE”
TRADE MARK.

GRAMOFONE;

Pathée cu marca „Engel” Automate statif.

PLĂCI

Pentru gramofone în orice
limbă din Monarhie. Noutăți.

Pentru plătire în bani gata și'n rate.

Cel mai bine aranjat atelier pentru reparaturi.

Garanță.

Executare excelentă.

Rugând binevoitorul sprijin, sunt

Cu stimă:

Reinhold Zoller,

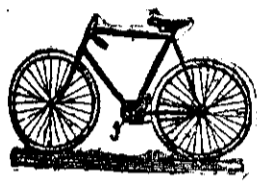
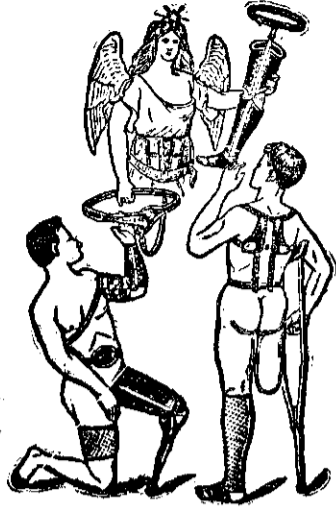
proprietar.

Recomandate de către cei mai renumiți medici

Bandaje

pieioare artificiale, corsete, legătoare pentru pânțee, irigatoare, stropitoare, suspenzorii, îndreptătoare, ciorapi de gumă, vată (bumbac), legătoare și articlii pentru bolnavi precum și cele mai excelente preservative franceze pentru femei și bărbați, se vând cu prețuri ieftine la

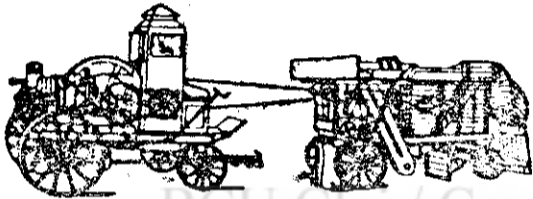
LEINER GYULA, bandagist
Brașov, str. Mihael Weis nr. 13.

O. Iiovicu

lăcătar artistic de mașini, motoare și edificii
Bistrița-Besztercze.

Execută totfelul de lucrări în branșa zidăriei și lăcătușeriei precum și ferării pentru zidări noi, porți de fier, balcoane, trepte, garduri pentru morminte și mașine de gătit. — Reparează pe lângă garanță orice fel de mașini agricole, motoare, mașini de cusut, biciclete, cumpene — cu prețurile cele mai convenabile. □

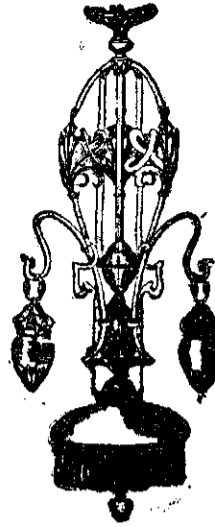
PREȚURI IEFTINE!

„La manufactor“.

HAUPT DÁNIEL
FERĂRIE ȘI PRĂVĂLIE DE VOPSELE
FĂGĂRAȘ piața Ferencz-József 27

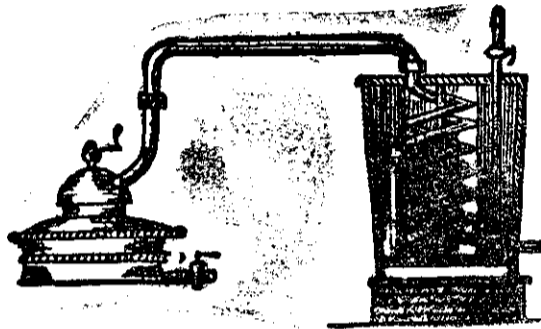
Mare magazin în totfelul de articlii de măsur, fierar și lăcătuș, fiere pentru zidiri și pentru mobile, cumpene zecimale pentru bucătărie și pentru prăvălii.

Vase pentru bucătărie de email „Sphinx“ veritabile, tacâmuri de masă Solingen veritabile, linguri veritabile de Alpacca și ține de Berndorf, lampe și părți de lampe. Trăsuri pentru copii, frumoase și durabile, cu prețurile cele mai convenabile!

SERVICIU CONȘTIINȚIOS!

CAZANE pentru fierberea rachiului

Aranjamente pentru fabrici de SPIET.

MAȘINI pentru strecuratul vinului și pentru epărarea vaselor.

Prețuri moderate!
Condiții favorabile de platire!

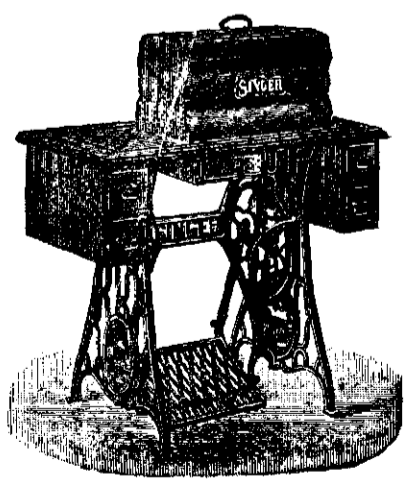
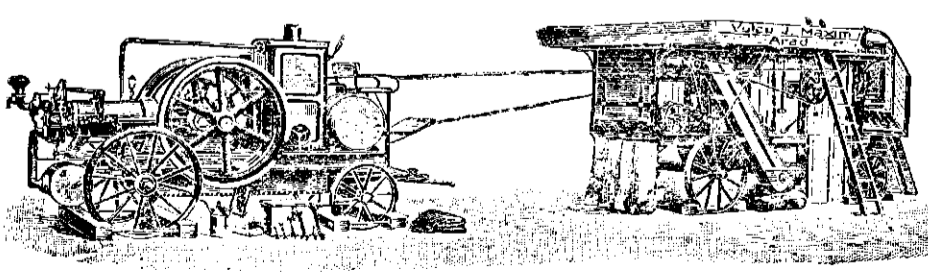
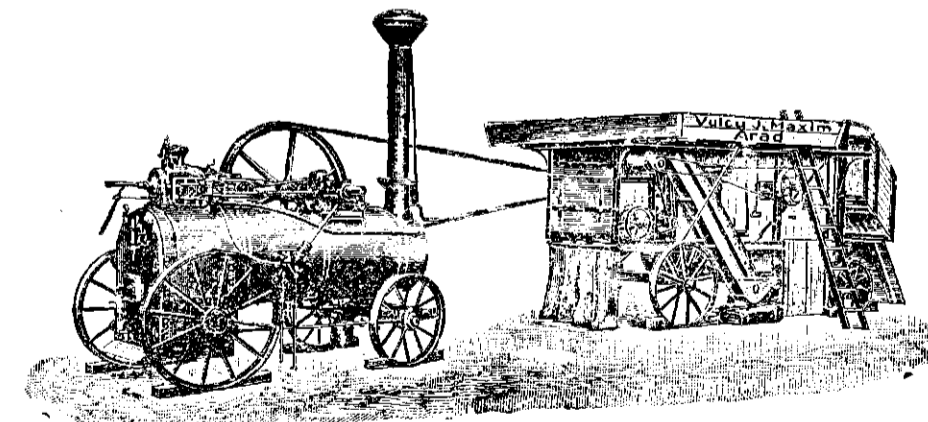
MAGYAR RÉZMŰÁRUHAZ, RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Ujpest, Strada Gyár nr. 15.

MAXIM L. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

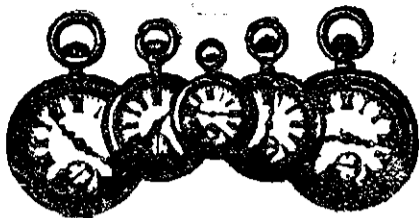
Atrag atențiunea Onor. public asupra marelui meu magazin de mașini și fabricate americane, ca cele mai bune și renumite mașini de săcerat și legat snopi Plano, fabricatul cel mai bun al lui Cormic din America, mașini de cosit nutreț și, Garnituri compl. de treerat cu aburi sau motor. Uleiuri de mașină și motoară, curele, unsoare de mașină, saci, ponieve, măji, și toate trebuincioasele mașinilor de treerat, precum și pluguri, grape americane, mașini de sămănat și tăiat nutreț și, alte requisite economice.

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Cățiva învățăcei din casă bună cu 2—3 clase gimnaziale angajezi.

CAROL ORENDI junior,
orologier și aurar.
ATELIER DE REPARAT OROLOGE ȘI BIJUTERII
NAGYVÁRAD, Rlmanoczi (aldós) utoza 4.

Reparaturi speciale de oroloage și bijuterii, pe lângă garanță. Atelier provăzut cu cele mai moderne mașini. Ține în depozit toate părțile constitutive existente de oroloage. Asigurarea oroloagelor și a sticlelor dela oroloage contra spargerii. Reparaturi de oroloage de precizie.
Prețuri ieftine. Lucrare excelentă.

De neîntrecut!

Spălătorile aranjată cu mașini electrice pentru curățirea chimică a hainelor, colorare și spălarea fulgilor de perini.

LUCZA JÓZSEF

Seghedin—Szeged, Laudon-utca 9. sz.
(Colțul pieței Valeria.)

Având sistem propriu de-a curăți chimic și a colora, sunt neîntrecut în meseria mea. Colorez haine de domni, dame, copii, danțele, stoffe de mobile și covoare. Pierdelele le spăl cu mare grijă. Pentru doliu colorez haine în negru. Comandele le execut îndată cu mare acurateță. Baltoane de piele le colorez în culori înahise.

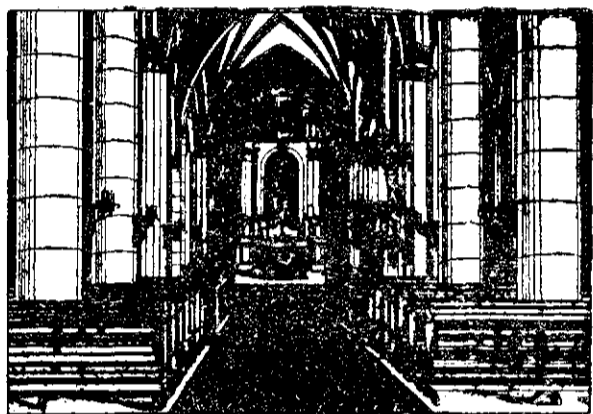
Bereczky Zoltán

atelier de croitorie pentru domni
Cluj—Kolozsvar.

— In colțul străzilor Unió și Róza. —
Magazin permanent de materii din țară și străinătate pentru toate sezoanele.

Comandele din provincie se execut prompt. E mulțumit a se trimite o haină oricând
:: bine ::

GAÁL JÓZSEF
măsar,

Nagyvárad,
Csengeri utca 21.

Liferează cu preț ieftin articole de măserie pentru biserici, școli, farmacii, prăvălii și birouri cu prețuri foarte ieftine. Trimite la dorință planul și nota cheltuelilor. — La comandă mai mare scădere de preț.

H. Miklós J.

ciasornicar,

Sibiu — Nagyszeben, Reispergasse 11

Cea mai ieftină sursă de cumpărat a totfelul de
CIASORNICE

de buzunar și de părete și ciasornice deșteptătoare, precum și articli optici. Prăvălie de obiecte de aur și argint signate officios.

Toate reparaturile se execută prompt și cu garanță.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

CENTRALA: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér nr. 1. (Palatul Mocsonyi).

FILIALELE: Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Deta, — Vinga.

Capital propriu 2,600.000 K Depuneri 5,500,000 K

TELEFON: Centrala, Direcțiunea nr. 510. — Contabilitatea nr. 1149. — Filiala Buziaș nr. 10.,
Filiala Recaș nr. 14, Filiala Ciacova nr. 16, Filiala Deta nr. 26, Filiala Vinga nr. 16.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu casete de economizare.

Plătește deponentilor după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese fără nici o detrageră.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 coroane, după starea cassei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ. —

Librăria Tribuna

ARAD, strada Deák Ferencz nrul 20.

Mare deposit de recvizite de scris și cărți literare.

Ilustre delă balul costumat din Arad, bucată 24 fil, 12 buc Cor. 2'50 plus porto postal;

Guy de Maupassant. Inima noastră. Roman Trad. de I. C. Apostol. Prețul Cor. 2'—.

Almanahul Societății scriitorilor români pe 1912 Ediție populară Cor. 1'50 ediție de lux 2'50.

A. *Vlahuță* La gura sobei. Prețul Cor. 2'50.

Dr. Onisifor Ghibu. Școala românească din Ungaria în anul 911 à 50 fil.

S. *Mehedinți*, Către noua generație à cor. 1'50 plus 10 fil. porto ;

Spiridon Popescu, Zori de Iulie. Nuvele și schițe à cor. 2 plus 10 fil. porto ;

Leon Tolstoi, Război și Pace roman istoric trad. de Adrian Corbul vol. I cor. 1'50, vol. II 1'20 ;

Lazăr Șăineanu, Dicționar universal al limbii române ed. II-a cu totul prelucrată și adăugită. Ortografia Academiei Române (cu 988 pagini) cor. 8 plus porto ;

D. *Anghel*, Fantome cor. 2 plus 20 fil. porto ;

I. *Agârbiceanu*, In intuneric nuvele à cor. 2 plus 20 fil. porto ;

Caton Theodorian, La masa calcului. Nuvele și schițe à cor. 1'50 plus 10 fil. porto ;

Virgil Carăivan, Basmе și legende străine. Traduceri din folclorul lumii à cor. 1'25 plus 10 fil. porto ;

Cincinat Pavelescu, Poesii cor. 3 plus 20 fil. porto ;

C. *Collodi*, Pășaniile lui Tândărică. (Povestea unei păpuși de lemn) cu 56 ilustrațiuni trad. din italienește de A. Buzescu à cor. 1'50 plus 20 fil. porto ;

Hai să rîdem! Almanahul revistei „Minerva” à cor. 1 plus 10 fil. porto ;

Constantin Savu, Dor și iubire. Colecțiune de cântece pentru cor (mixt și bărb.) à cor. 2'50 ;

Teodor Romul Popescu, Din Carpați à cor. 1'50; Prin Turnu Roșu spre România à Cor 1'20.

I. *Scarlatescu*, Poeme românești : Pentru voce și piano à cor. 5.

A. *Bena*, Nu m'abandona. Romanță pentru voce și piano à cor. 1'20; Sboar'al nopții negru flutur. Romanță pentru voce și piano à cor. 1'50.

N. *Zaharia*. Mihai Eminescu. Viața și Opera sa. à Cor. 3 plus 20 fil. porto.

I. *Novicow*. Emanciparea femeii. Studiu sociologic. Tradus de Bogdan I. Goilav. à Cor. 2 plus 20 fil. porto.

Alexandru Ciura. Foiletoane à Cor. 1'60 plus 20 fil. porto. *Domnia și detronarea lui Cuza Vodă*. à Cor. 0'80 plus 5 fil. porto.

Amintirile unui fost prefect din timpul răscoalelor. à 80 fil. plus 5 fil. porto.

C. *Negruzzi*. Teatru. à Cor. 1'50 plus 10 fil. porto.

Cezar Al. T. Stoika. Fiori de primăvară Poezii à Cor. 1 plus 5 fil. porto.

Al. *Ivan Constantinov*, Bai-Ganceiu sau minunate povești despre un bulgar din zilele noastre à 60 fil. plus 5 fil. porto.

Guy de Maupassant, Petru și Ioan. Trad. de N. N. Beldiceanu à 1 cor. plus 5 f. porto.

Alexandru Davila, Vlaicu Voda, dramă în 5 acte, în versuri à 80 fil. plus 5 porto.

Ion Dragoslav, Povestiri alese à 55 fil. plus 5 porto.

Mihail Kogălniceanu, Iluzii pierdute, schițe à 30 fil. plus 5 porto.

Ivan Turgenieff, Hangiul Faust à 75 fil. plus 5 poro.

Matilde Serao. Mama vitregă à 75 fil. plus 5 porto.

A. *Fogazzaro*, Dragostea unui rege à 75 fil. plus 5 p.

Iules Payot, Educația voinței 2 cor. Trad. de N. Pandeleu.

Vasile Pop, Inbirea e biruitoare à 2 cor. pl. 20 p.

M. *Sadoveanu*, Floare ofilită, roman. Ediția II-a à 2 cor. plus 20 fil. porto.

C. *Dobrogeanu-Gherea*, Neoiobăgia. Studiu economico-sociologic al problemei noastre agrare à 3.50 cor. plus 30 fil. porto.

Spiridon Popescu, Contribuțiune la munca pentru ridicarea poporului 2 cor.

Iosif Popu, Conceptul juridic de națiune — naționalitate în Ungaria à cor. 2 plus 10 fil. porto.

Octav Minar, Cum a iubit Eminescu. Pagini intime. (Amintiri, scrisori și poezii inedite) à 60 fil. pl. 5 p.

Guy de Maupassant. Dolofana. Trad. de A. Măndru à 30 fil. plus 5 porto.

Russu Petru. Tânguirea Maicii Preciste. Prețul 20 fil. plus porto 3 fil.

N. V. *Gogol*, Taras Bulba. Traducere à 55 fil. pl. 5 p.

Rudolf von Gottschall, Trădătorul. Trad. de A. Frunzescu, à 30 fil. plus 5 porto.

Biblioteca Flacăra. Prețul unui număr 80 fil. pl. 5 p.

Nr. 1. Prințesa Elena de Racoviță. Furiile amorului

Nr. 2. Memoriile lui Napoleon. Ediția II-a.

Nr. 3. De pe tron la eșafod. Tragicul roman al reginei Maria Antoaneta.

Nr. 4. O dramă sub Napoleon. Conan Doyle.

Nr. 5. Tragedia dela Mayerling. Romanul arhiduce-lui Rudolf și al baronesei Vecera.

Maria Cioban, Doina. (Legendă) à 30 fil. plus 5 p.

Victor Eftimiu. Poemele singurătății à 2 cor. plus 20 fil. porto.

I. C. *Apostol*. Cuza-Vodă și reforma sa în biserică română după documente à 60 bani plus 5 b. porto.

T. *Popovici* prof. de muzică. Carte de cântece pentru școalele primare, gimnaziile inferioare. școale reale, civile și preparandii. Partea I. 60 fil., partea II. 1 cor. plus 40 fil. porto.

N. *Iorga*. Ceva despre Ardealul românesc și viața culturală românească de astăzi. Prețul 60 fil. pl. 5 p.

Conan Doyle. Duett. Roman tradus de dr. Victor Onișor à 1.60 cor. plus 10 fil. porto.

Dr. Victor Onișor. Leguirea țării noastre. Cunoștințe de drept constituțional à 1 cor. plus 5 fil p.

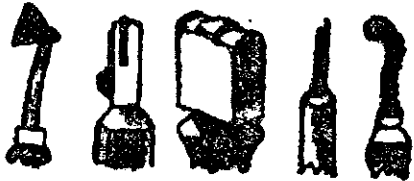
Dimitrie Onciul. Din istoria României à 95 fil. plus 10 fil. porto.

N. *Zaharia*. Tipuri sociale. Prețul 1.50 cor., ediția de lux 2.50 cor.

Constantin I. A. Nottară. De dincolo de moarte 3 cor. plus 20 fil. porto.

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

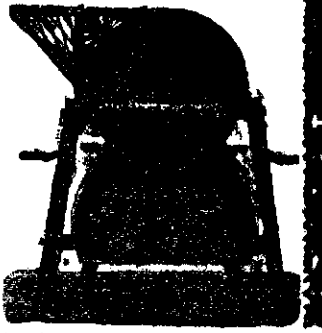
Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de branșe, calitate bună, prețuri moderate. — Comercianților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

Hegyi János,

măestru lăcătuș de lucruri pentru zidiri și de artă.
Atelier de mașini și depozit de mașini agricole.
(Casa proprie) Aiud—Nagyenyed, Strada Tövist-ut.

Primește ori-ce lucrare de lăcătușerie artistică și pentru zidiri, precum și lucrarea și repararea be mașini agricole și industriale. La acele mașini cari nu se pot executa în atelierul meu, am luat reprezentanța și depozitul, mai multor fabrici, despre a căror fabricații m'am convins în decursul anilor, că sunt neexcepționabile. Rog să se adreseze în ori-ce afacere referitoare la branșa aceasta, — la mine, servind ori și cui cu lămuriri. Țin în depozit și mașini de cusut, cele mai bune fabricații, precum și cumpene, cântare, decimale. — Prețuri ieftine. — Catalog gratuit. Se dau cu garanție și condițiuni de plătire și în rate.

Hans Fabritius

inginer

SIBIU

Reissenfelsgasse 11

primește executarea ori-cărui

conduct electric

pentru diverse scopuri.

LĂCĂTUȘERIA ARTISTICĂ ȘI DE ZIDIRI,
provăzută cu motor electric alui

FRANZ JUNGINGER

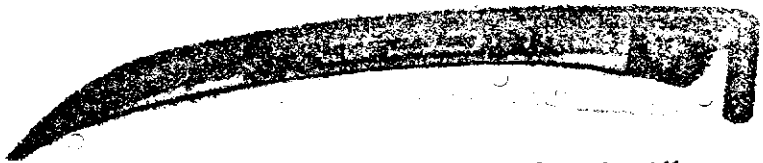
TEMESVÁR-FABRIK, Spiridongasse nr. 2.
(Căminul Comației N. 20, în casa proprie)

Se recomandă pentru executări de clădiri, trepte (scări), îngrădiri la morminte, candelașe, porți de fier. Instalațiuni de apeducte. Mare depozit de totfelul de cuptorașe, mese franceze, de cea mai bună calitate cu pereți siguri contra focului, cari nu sunt se compara cu cuptorașele de rând.

Prețurent pentru cuptorașe la cerere gratuit și franco.

Să ne credeți că este în interesul D-tră dacă comandați coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele și mol nu se găsesc între ele. Pentru trănicia fiecărei bucăți garantăm.

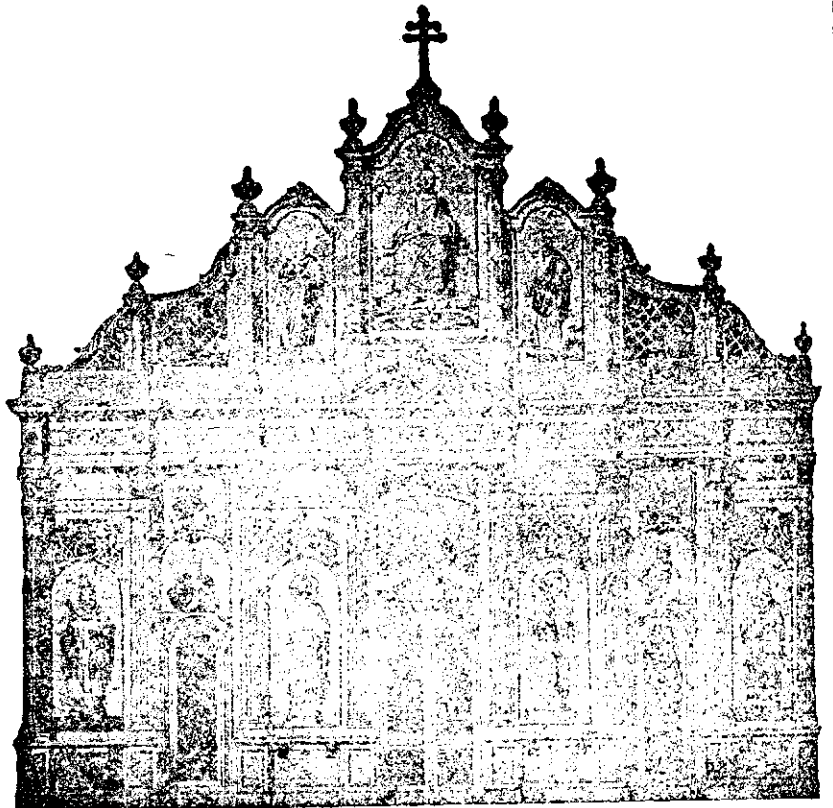
75 80 85 90 95 100 110 cm. la comanda de 10
Prețul : 1 buc. 1-80 1-90 2.— 2-20 2-40 2-50 2-60 buc. 1 se dă rabat.

Comandele se pot face prin trimiterea banilor înainte sau pe lângă rambursă la
Lengyel Testvérek magazin de coase
Koronagyémánt
Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz

Institut pentru ridicarea altarelor în

Budapesta, Köbányai-ut 53.

Pregătește : altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.

Ce voiești

dela mine?

Pentru ce

mă prinzi de braț?

Vă rog să nu vă spăriați, deoarece voiesc numai să vă atrag atențiunea asupra inseratelor publicate în numărul de azi al acestui ziar, rugându-vă să citiți aceste inserate ale renumitelor firme, dacă voiți să cumpărați ieftin și bun.